

1408 Itálie-Dolomity Itinerář

21. července 2014
9:16

Summary:

Sraz nad Cortinou na parkovišti v lese

46.592531, 12.112575

1.den:

dopoledne lehká modrá ferrata Giovani Barbara - z parkoviště pěšky

Odpoledne dle počasí buď lanovkou z Cortiny ferrata Lamon nebo jen procházka ve městě

Večer přejezd do Paso Falzarego

2.den:

Celodenní trek: lanovkou na společně pod masiv k ferratě Tomaselli a následně zpět k lanovce, kde je možné dát ještě modrou ferratu tunelem do sedla

Večer přejezd nad Corvaru

3.den:

Dopoledne trek s červenou ferratou Brigata Tridentina, skupina B by nás mohla počkat v horské chatě, výstup po cestě 666

Odpoledne přejezd do GaPa

4.den

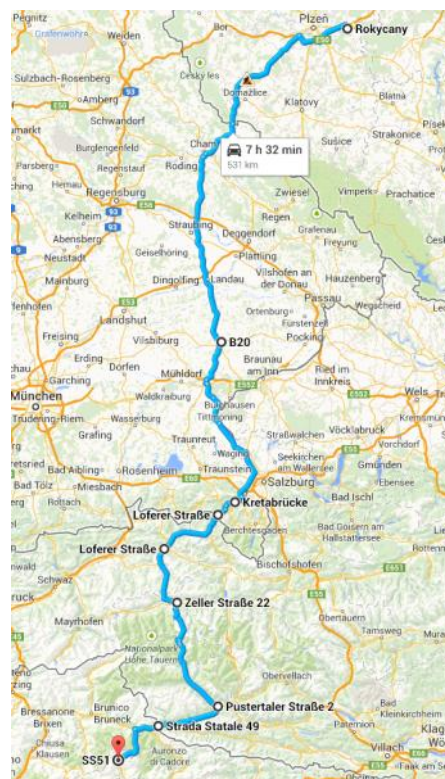
Možná trek v GaPa

Odpoledne cesta domů

Autem do Cortiny 550 km, 8 hodin:

- Přes Domažlice a Folmavu
- Furth im Wald po B20
- Eggenfelden 48.411016, 12.776589
- Stále po B20 přes Burghausen
- Stále po B20 až do Bad Reichenhall 47.722972, 12.867570
- Pokračovat po 21 na hraniční přechod D-A Steinbach 47.666064, 12.754312
- Po 178 Přes Lofer až do St.Johann in Tirol 47.517879, 12.412019
- Po 161 přes Kitzbühel do Mittersill 47.284801, 12.489954
- Po 108 do Lienz 46.827767, 12.756715
- Po E66 na italské hranice Innichen 46.740078, 12.370477
- Do Dobbiaco 46.729019, 12.219759
- Po SS51 až do Cortiny **46.592531, 12.112575**

Rychlejší cesta po dálnici kolem Mnichova a odbočit v Kufsteině na Kitzbühel
O 70 km delší cesta, ale o hodinu kratší

Vybavení povinné:

1) **Horolezecká helma** - chrání hlavu jak před padajícími kamením, tak při případném pádu či bouchnutí se do hlavy při výstupu o skalní převisy, žebříky nebo kramle. Helma musí být normována jako helma horolezecká. (EN12492 resp. UIAA106). Cyklistické a podobné helmy nelze použít, protože nesplňují příslušné normy.

2) Jistící postroj

a) **Sedací úvazek** - klasický horolezecký úvazek značený jako typ C splňující normu EN 12277.

Existují sedací úvazky speciálně určené na via ferraty splňující tutéž normu.

b) **Prsní (hrudní) úvazek** - splňující stejnou normu EN 12277 jako sedací úvazek.

c) **Plochá smyčka** - smyčka o nosnosti minimálně 15 kN a délce 160-200 cm slouží k propojení sedacího a bederního úvazku. Poznámka: namísto kombinace prsního a sedacího úvazku lze použít úvazek celotělový splňující normu EN 12277.

3) **Set via ferrata** - vybavený pádovou brzdou a dvěma karabinami typu K splňující normu EN 958 + odesávací smyčka s karabinou.

Vybavení doporučené:

- 1) **Odsedávací smyčka** - plochá sešitá smyčka o délce 80 cm a nosnosti 22 kN s karabinou vybavenou pojistkou. Slouží k "odsednutí" v náročných partiích cesty a odpočinku. Odsedávací smyčka je součástí setu via ferrata
- 2) **Rukavice** - lze zakoupit rukavice určené přímo na via ferraty, svoji službu však udělají také rukavice cyklistické bez prstů, popřípadě pracovní s ušitými prvými články prstů (manipulace s karabinami v takto upravených rukavicích vyžaduje cvik).
- 3) **Sportovní brýle** - sluneční nebo číré, s kvalitním UV filtrem (kat. 3 nebo 4). Chrání oči před UV zářením a také padajícím kamením a pískem.

Prsní úvazek

Sedací úvazek

Set via Ferrata

Přilba

Trénink:

<http://ferraty.unas.cz/>

Via Ferrata Pastýřská stěna Klettersteig

Výška stěny 95 m
Lezecké směry 150 – 170 m
Dvě nástupové varianty na hlavní terasu v obtížnosti stupnici abecední B
Z hlavní terasy vede 5 směrů, které končí na hlavním piliři, kde je umístěna stěnová kniha výstupů.
Cesta pokračuje traverzem a sestupem šikmo polici, kde se rozdělí do 2 směrů.
Všechny varianty cest jsou pouze jednosměrné.

Trasy výstupů:

- Hladový posádkník B/2+
- Via Ferrata „Cesta do Nebička“ C/3+
- A - jednoduché
- Vzpomínka B/2+
- Tichá tolerance C
- B - mírně obtížné
- Společení hlupců C
- Varianta A/B
- C - obtížné

Via ferrata Pastýřská stěna

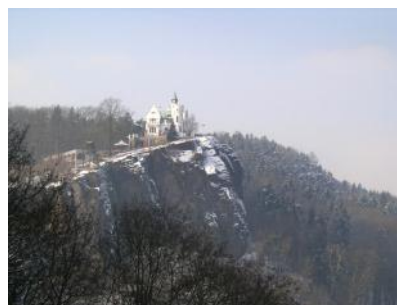
Po velmi dlouhém očekávání je to tady! V Dečíně nám postavili skvostný komplex via ferrat o jakém se mě osobně ani nesnilo, že by u nás někdo něco takového dokázal realizovat. Oficiálně byla otevřena 24.5.2014. Pastýřskou stěnu bych označil za takový malý ferratový park, kde se můžete parádně vyřádit, i když její výška není zrovna velká. Jde o to, že zde máme na výběr 5 variant různých obtížností ve střední části a dvě varianty vrcholové.

Ferrata začíná několikametrovou kolmou stěnou bohatě osázenou kramlemi a kolíky, tvořící celkem dvě velmi krátké nástupové varianty. Poté vás několik polí lana dovede ke kameným schodům, po kterých vystoupáte na plošinku před hlavní skálou, která je zadrátovaná opravdu pořádně. :) Zde si můžete vybrat z oněch pěti výstupových variant z nichž všechny svorně končí u vrcholové knížky s hezkým posezením. Vrcholovou knížkou to ale nekončí. Odtud vede asi nejdivočejší část ferraty obsahující kousek společného sestupu a dvě varianty pod vrcholem. Sestupová trasa je naprosto pohodová, vede od vrcholu doleva. Přivede vás dolů na nábrží cca 250 m od ferraty. Pak už jen dojít po rovině můžete lézt znovu. Zatím jsem vylezl pouze tu těžší variantu (cesta do nebička) a moc se mi líbí. Je to takové výživnější C, se spoustou přírodních chytů a stupů. Finální stěna pod vrcholem je už s překvapiváním v mírném tahu. Myslím si, že i tu nejtěžší variantu má šanci dát i začátečník, pokud je fyzicky zdatný, nebojí se a má zkušenější doprovod. Parkování aut je možné zdarma (zatím) na břehu Labe cca 200 m od ferraty u mostu.

Do navigace: Labské nábrží, Dečín.

GPS nástupu na ferratu: 50°46'45.75 / 14°12'18.30

GPS souřadnice parkoviště: 50°46'51.90 / 14°12'22.90

via ferrata v Táboře.

GPS souřadnice parkoviště a zároveň přibližně nástupu: 49 24'46.80 / 14 38'47.70

- **Co to je:**

Krátká cvičná ferrata pro začátečníky, vysoká cca 30 m.

Obtížnost: B, dobře uchycené ocelové lano po celé délce a několik stupových kramlí, žádný převis, nic exponovaného ani výrazněji vzdušného.

Zde je odkaz na [základní informace](#)

• **Kde to je:**

Pokud pojedete autem, dejte do navigace:

Stát: Česká republika

Město: Tábor

Ulice: U řeky Lužnice

Pojedete li ulicí Bechyňskou dolů k řece, tak před mostem zabočte doprava. Budete se chvíli proplétat mezi domky a pozor na cyklisty. Po levé ruce řeka Lužnice, po pravé se po chvíli vynoří ze stromů skála a to je ona. Cca 50m za skálou je malé parkoviště pro cca 3 auta. Zde je ideální zastavit.

• **Jak je to dlouhé, náročné a popis:**

Táborská ferrata je jednou z několika nejkratších ferrat, jaké znám. Je to docela jednoduchá cvičná cesta, která je zde pouze za účelem vyzkoušení si lezení. Nikam se s ní nedostanete. Po jejím vylezení není jiná cesta dál, než sejit zpět dolů. Zatřídil bych ji někam na konec obtížnosti B. Pro zkušené ferratisty to bude hračka na pár minut, začátečníci však mohou být mírně překvapení a může chvíli trvat než si najdou ty správné stupy na nohy.

Cesta se skládá ze dvou částí. První je docela strmá rozvrásněná stěna, která může úplného začátečníka trochu vylekat, protože zde není jednoznačné kam dát nohy, i když stupů je tu spousta. Na rozdíl od Zadrátované Jeptišky, která od začátku lezce důsledně vede, zde skála nabízí více volnosti. Pak je tu takové plato na rozhlédnutí a případně na únik na cestičku dolů. Druhá část začíná miniaturním traverzem s dobře dostupnou kramlí a pak je tu taková fakt malá skalka, kde je lano vedeno velmi šikovně tak, abysme si museli pomoci chytnutím se za skálu. Dokonce tu hrozí bouchnutí se o skálu do hlavy! Pak takový menší výšvih na kramlí a jste téměř nahoře. Z vrcholu vede krátký ocelový žebřík dolů na pěšinu, kterou jste dole tak za jednu až dvě minuty. Lézt tedy můžete opakovaně a stále dokola. :)

• **Poznámky:**

- Je odzkoušeno, že ji lze vylézt bez jediného chycení a přitažení se za lano. To už chce ale zkušeného lezce.

- Ocelové lano má netypicky, cca 2x tlustší průměr než například lana v Alpách.

- Na jaře 2012 byl nástup na ferratu opatřen páskou "zákaz vstupu". Smutný to příklad nutného alibismu, aby byl pokoj od papírování a zákazů chtivých úřadů.

Via ferrata Bečov na Teplou

Je to tak, máme další českou ferratu! Nachází se v Bečovské botanické zahradě a samozřejmě nemůžete čekat nějakou vysokou skálu. Je to pískovcové skalisko vysoké cca 30 metrů, více to nebude. K mému velkému překvapení je lano nataženo docela ostře a tato cesta není pro úplné začátečníky. Je zde cca 6 segmentů v mírném převisu a vyžadujícím přecvakávání v mírném až středním tahu. Cestu máte vylezenou za cca 10 minut. Nahoře se dejte od výhledu pěšinou doprava a po pár desítkách metrů tu máme hezkou sestupovou trasu A/B. Sestoupit by bylo možno i po normální pěšině, ale vrátka byly zamčené. Sestupovka je také velmi krátká a je zde nasázeno více jak deset kramlí, takže je opravdu velmi jednoduchá.

Když chcete ferratu navštívit, tak můžete zaparkovat na nevelikém placeném parovišti v ulici Tovární přímo před vrátnicí a vchodem do zahrady. Platili jsme 10 Kč za hodinu parkování a vstupné do zahrady stálo 50 Kč. (údaje z léta 2013) Jděte podél jezírka až dozadu a samozřejmě se držte dole. Původně mělo jít prý nejen o lezení, ale i o kochání se rostlinami na skalách. Viz [tento článek](#), což je jedna z prvních zmínek o této ferratě na Internetu. Ferrata se mi nezdála být nějak zvlášť osázená květinami. To spíš ve skalní rozselidně potkáte hejno včel. Nicméně v současnosti (září 2013) se botanická zahrada stále ještě staví a vlepšuje, tak třeba to bude. :)

Místo: Bečov nad Teplou, ulice: Tovární.

GPS parkoviště: 50.0826628N, 12.8333022E

Všechny další informace by se měly být stránkách botanické zahrady zde: www.becovskabotanicka.cz

Walter Keiderling klettersteig

• **Co to je:**

- Cvičná ferrata
- převýšení cca 50 m.
- Obtížnost: C/D

- doba lezení: cca 40 min.
- umělé stupy
- Skála: pískovec
- Orientace: Západ / jihozápad
- Zajištění: Perfektní

Na sever od Karlových varů přejedete hranici ve vsi Potůčky do Německa a za cca 5 km můžete zastavit u nevysoké skalní skupiny schované v lese. Na ní je natažená cvičná via ferrata včetně krátkého lanového mostku a krátké, ovšem trochu obtížnější sestupové trasy, kterou lze obejít. Ferrata Keiderling mi připadá méně hravější a zajímavější než Wolkenstein, nicméně na výuku začátečníků je dobrá.

- **Kde to je:**

Země: Německo, Sasko.

Nejbližší obec: Carolathal nebo Erlabrunn

GPS parkoviště: 50°28'21.36 / 12°43'08.56

GPS ferraty: 50°28'17.07 / 12°43'13.80

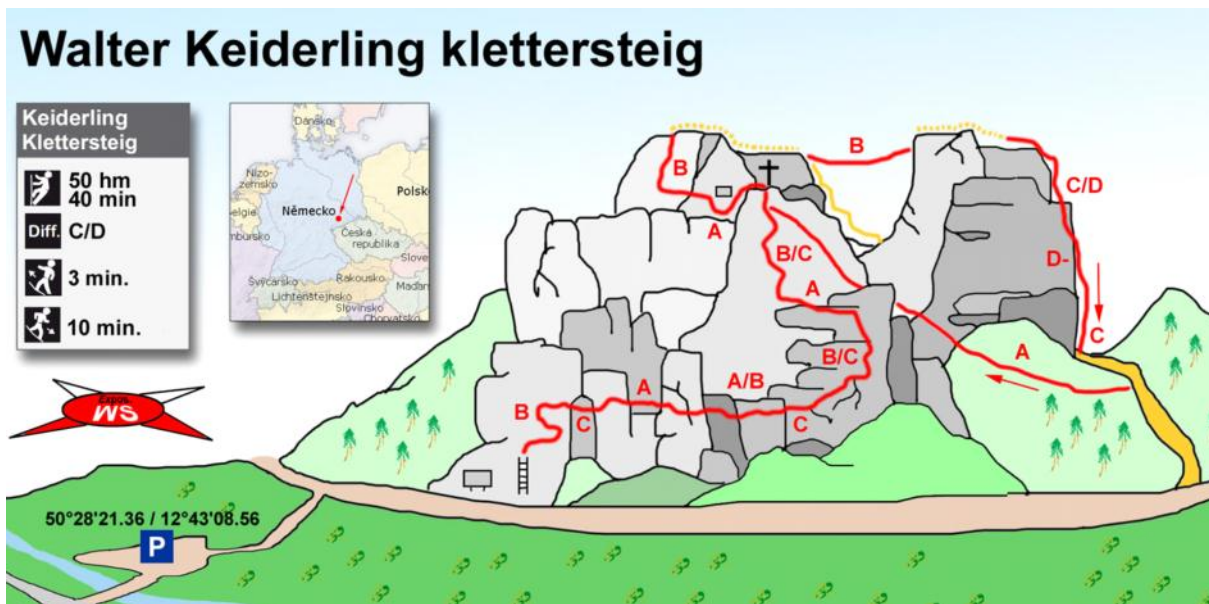
Odkaz na ferratu: Keiderling.naKlettersteig.de

Je to kousek od hranice. Silnicí na severozápad od Karlových varů. Parkování v pohodě na plácku zdarma.

- **Jak je to dlouhé, náročné a popis:**

Walter Keiderling je cvičná ferrata, na které se pořádají i kurzy pro začátečníky. Zaparkujete na plácku hned za mostkem přes říčku a u nástupu jste za pár minut. Je zde velká infoedule a také dva segmenty ferraty na kterých se dá lidem velmi názorně ukázat, jak se mají cvakat. Samotná ferrata začíná krátkým kolmým žebříkem a celá první polovina je vlastně [jen traverz](#) téměř po rovině zleva doprava. Je to A/B chodák místy střídaný B/C místy s umělými stupy, které občas zatáhnou za ruce, ale zcela nic dramatického. Na konci traverzu je připraveno stoupání vzhůru k malému kříži. Trasa je perfektně zajištěná s umělými stupy. Je zde několik skoro až kolmých míst, které ovšem lze bez problémů vylézt i bez použití umělých stupů. Na čisté lezení o skále je celá ferrata hodně těžká a ani si to neklade za cíl. Když vylezete nahoru ke kříži, tak uvidíte přicházet zprava alternativní trasu. To už ale fakt asi nejlehčí ferrata jakou jsme kdy viděl, je to kratoukná a opravdu jenom chodák pro ty, kdo se bojí na skálu i podívat :) Nicméně je dobré, že je kde a na čem cvičit.

A co vás čeká na úplném vrcholu? Jednak normální nezajištěná sestupová pěšina a navíc se vám rozjasní líc při pohledu na ne úplně typický [lanový mostek](#). Je krátký a i když trochu houpne je naprosto bezproblémový. Zde začíná kratinka [sestupová trasa](#) (cca 10-15 m) na které si konečně smlsnou i ti, kteří rádi koketují s D-místy. Sestupová stěna je hodně kolmá a v jedno místě prostě nejsou umělé stupy. Je třeba zašátrat nohou pro přírodní stupy, případně se zapřít o skálu a místy to už pořádně zatáhne za ruce. Většina přecvakávání je zde v mírném až středním tahu

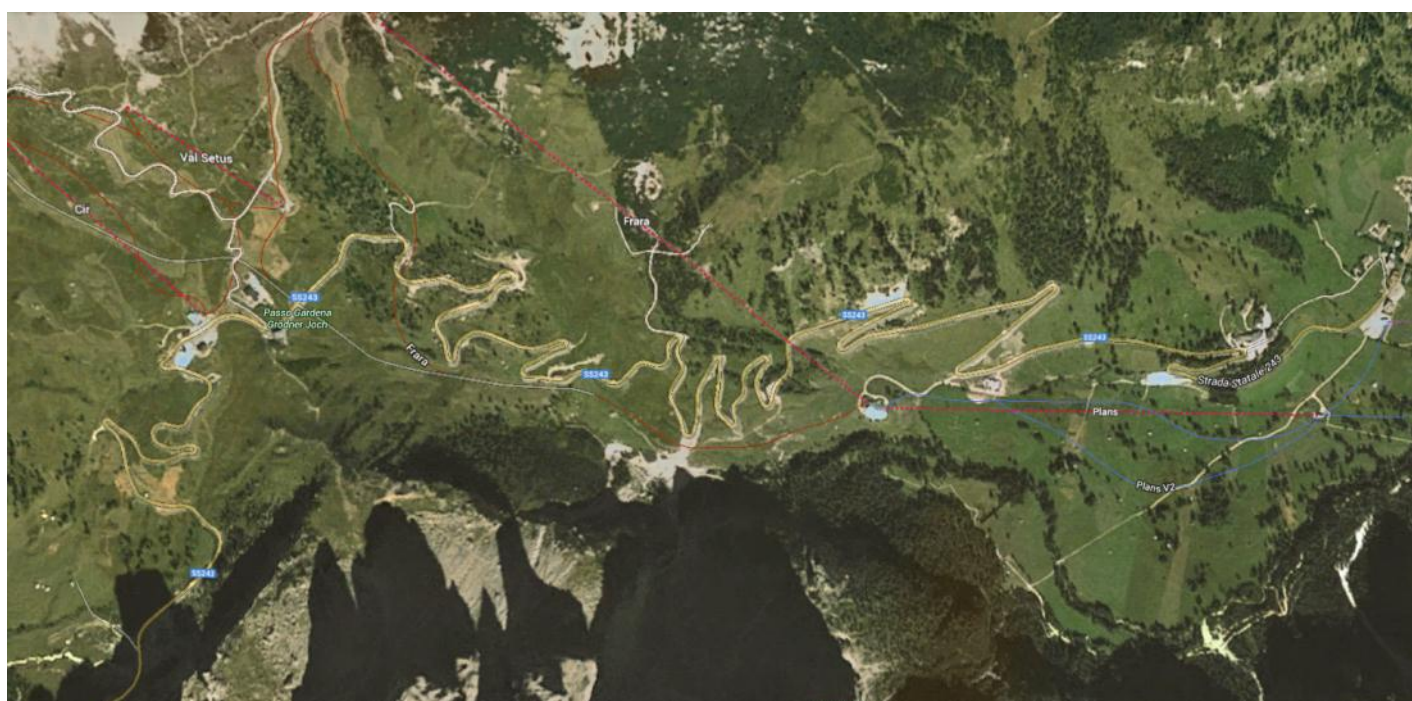
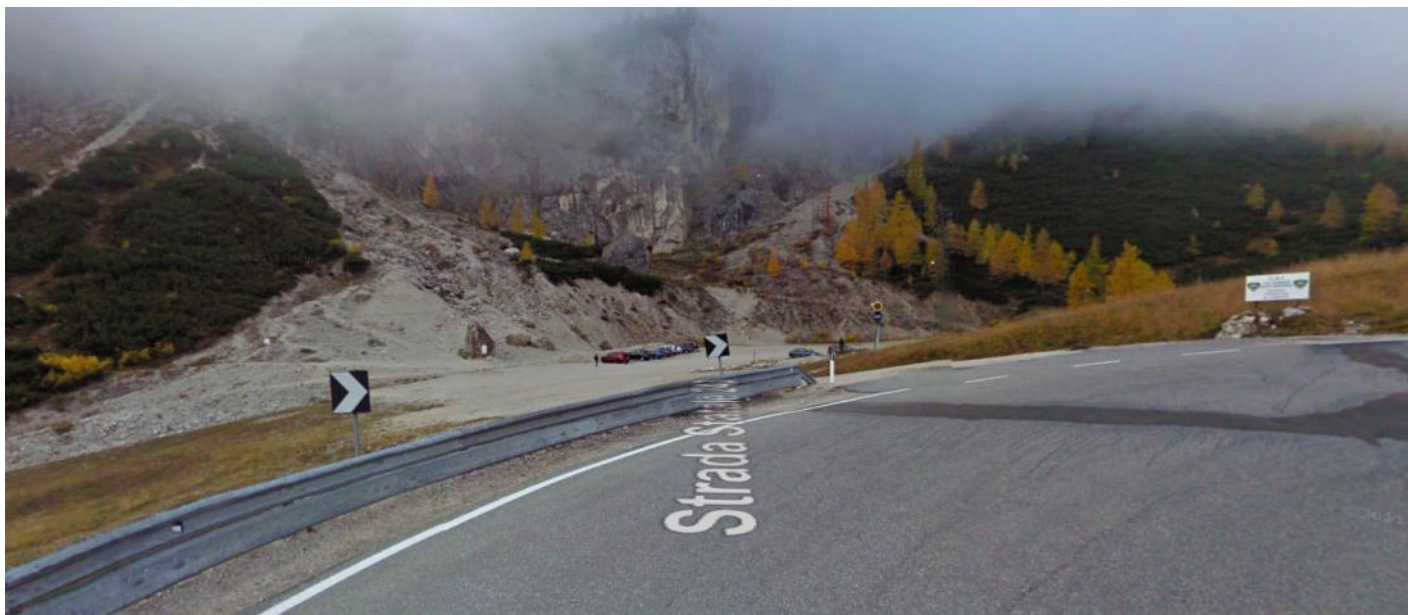

Itálie - Dolomity

Místo srazu:

Strada Statale 243, 21
39033 Colfosco BZ, Itálie
46.547342, 11.821248

Pár rad a zkušeností z pohybu na ferratách

- Je dobré znát svoje vybavení a vědět, jak ho nejlépe použít (např. není dobré až ve výšce ferraty zjišťovat jak funguje karabina s odsedkou).
- U nástupu na ferratu, kde se spravidla nasazuje výstroj se jako první vždy nasazuje helma (padající kamení).
- Před nástupem na ferratu je dobré si nechat zkontrolovat upnuté vybavení od druhého.
- Na cestě ferraty dodržujte rozestupy tak, aby když nad vámi někdo spadne, tak aby vás nezasáhl a zároveň jste nebyli zajištěni i na stejném úseku na vodícím laně jako ten nad vámi. Nezapomeňte na to, že hloubka propadu toho nad vámi se rovná délce jeho ferratového setu a délce k jeho prvnímu spodnímu jištění a jeho vlastní tělo.
- Na další jistící úsek se přepínáte co nejdříve to bude možné na výhodné pozici, kde se u toho budete držet jen na nohách abyste si nevyssilovali ruce.
- Vždy buďte aspoň jednou karabinou připoutáni k jištění ferraty.
- Pokud na lezení potřebujete sílu v rukách snažte se je mít vždy pouze natažené – spoří to strašně síly.
- Se svou vahou a se současným držením se rukama jištění jste schopni nohama stát celou plochou podrážky boty na skále tak, že nespádnete. Skála je tak drsná, že tíha vašeho těla a tření podrážky o skálu vás udrží. Touto metodou jde po ferrate i chodit rovně (kolmé)/hladké úseky bez potřebných výstupků na skále pro nohy.
- Pro lezení se snažte používat co nejvíc nohy! Člověku se ze začátku některé úseky zdají obtížné a proto se tělo snaží držet jištění a všeho ostatního mnohem větší silou než je třeba. Často obtížně vypadající úseky jdou přejít, tak jako obyčejnou chůzí na chodníku.
- Když si chcete opočinout, nezapomeňte na svou odsedku. Tu spravidla použijte co nejkratší, abyste byli stále co nejlíže jištění a nemuseli jste se na zpět vracet nahoru.
- Pokud na ferratě čekáte než vylezou ti nad vámi, vždy si najděte vhodné místo, kde můžete stát jen na nohách a můžete se dobře zajisit a aby vás tato poloha moc nevyssilovala.
- Dávejte si pozor na to, jestli svým pohybem na ferratě neuvolníte nějaký kámen. Spravidla je vždy někdo pod vámi. Pokud se ta k stane nebo už nějaký padá v Rakousku se řve „Achtung“.
- Rakouská duchna je rychlejší než vy :-)

Čtvrtek 21.8.

<http://www.bergsteigen.com/klettersteig/trentino-suedtirol/dolomiten/pisciadu-klettersteig-sella-gruppe>

Piz Boè od jihovýchodu

17 Pisciadusteig (Via ferrata Brigata Tridentina) 3.9.09 Chata Pisciadu, 2583 m (skupina Sella)

Obtížnost: těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: parkoviště u dolní zastávky nákladní lanovky, 1950 m, vedoucí na Pisciaduhütte, asi na polovici cestě mezi sedlem Grödner Joch a obcí Kollfuschg
Opěrný bod: Kollfuschg, 1615 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 600 m
sestup: cca 600 m
zajištěná cesta: cca 400 m
Doba pochodu: výstup: parkoviště - Pisciaduhütte, cca 3 hod.
sestup: Pisciaduhütte - Val Setus - parkoviště, cca 1,5 hod.
zajištěná cesta: cca 2,5 hod.
Upozornění: při včasném ranním odchodu je možné ještě vystoupit na snadný vrchol Pisciadu, 2985 m. Výstup a sestup od chaty cca 2,5 hod.

48

Výstup: Od parkoviště k východu k prvnímu strmému výšvihu, který je zajištěn kramlemi. Dále snadno k hlavní části zajištěné cesty, která poskytuje vzdušně, exponované lezení až do skalního kotle. Zde je možnost zajištěnou cestu opustit vlevo a po stezce dojít na chatu nebo pokračovat vpravo po kolmých, dobře zajištěných skatách vzhůru až těsně pod věž Exner Turm, 2469 m. Vrcholem je na konci zajištěné cesty odvážně zavěšený most. Odtud se za několik minut dojde až k chatě.

Sestup: Od chaty po cestě č. 666 k severozápadu až k rozcestí. Do údolí Val Setus se sestoupí po strmém, částečně zajištěném chodníku. (Opatrně na počátku léta, jsou zde strmá sněhová pole!) Dojde se k výchozímu parkovišti.

Poznámka: Tato cesta patří k nejznámějším, ale bohužel také k nejvíce navštěvovaným cestám v Dolomitech.

Kollfuschg se zajištěnou cestou Pisciadusteig

18 Pössnecker - Klettersteig Sellaspitze, 2941 m (skupina Sella)

Obtížnost: zvláště těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Sellajoch, 2240 m
Opěrný bod: Sellajochhaus, 2183 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 700 m
sestup: cca 700 m
zajištěná cesta: cca 500 m
Doba pochodu: výstup: Sellajoch - Sellaspitze, cca 3,5 hod.
sestup: Sellajoch - Piz Gralba - Val Lasties - Sellajoch, cca 4 hod.
zajištěná cesta: cca 2,5 hod.
Upozornění: Pössnecker - Klettersteig je nejstarší zajištěnou cestou v Dolomitech (1912) a ještě dnes patří k nejnáročnějším. V pozdním podzím je nebezpečí námrazy, a proto se nedoporučuje průstup v ranních hodinách.

49

Užitečné informace

Štart a cieľ:

parkoviško pri dolnej stanici nákladnej lanovky na Pisciaduhütte (na pol ceste medzi sedlom Grödner Joch a Colfoscom)

Doprava:

auto, oporný bod Colfosco - Kollfuschg, do 5 km od San Cassiana

Trasa:

parkoviško (1950 mnm) - chata Pisciaduhütte (2583 mnm) - Val Setus - parkoviško (1950 mnm)

Čas:

výstup 3-3,5 hod

zostup 1,5-2 hod

Prevýšenie:

cca 633 m výstup a zostup

Voda:

vlastné zásoby, občerstvenie na chate

Náročnosť:

zabezpečená túra stredne ťažká až ťažká, via ferrata set a prilba nevyhnutné ako aj istota v lezení exponovaným terénom

Mapa:

freytag&berndt WK S5 / Grödnerthal - Sella - Marmolada 1:50 000

Občerstvenie a ubytovanie:

Pisciaduhütte

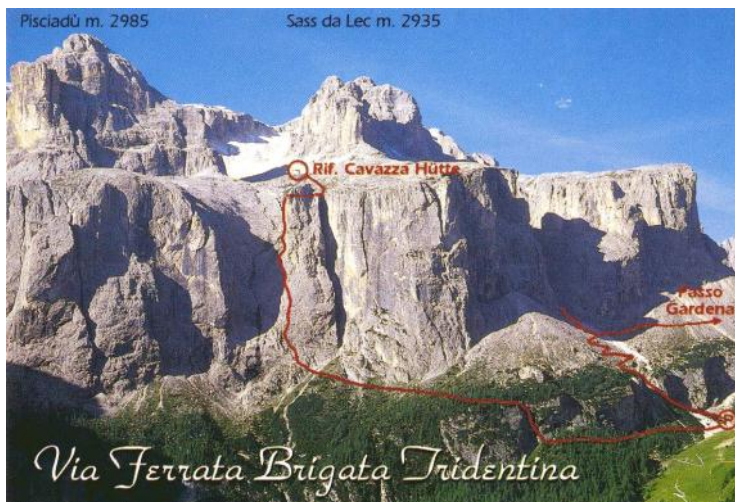
Alternatívy:

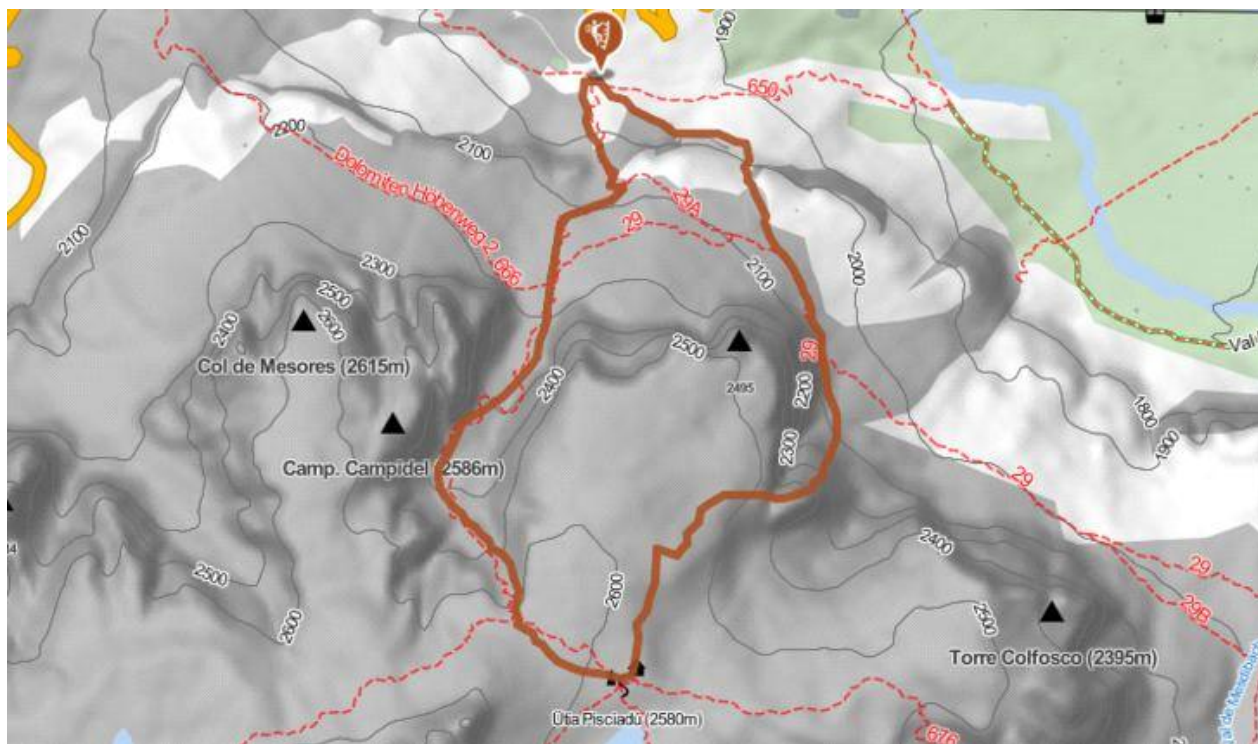
I. ak si ráno pristanete, je možné vystúpiť i na vrchol Pisciadu (2985 mnm), výstup a zostup spolu trvá z chaty asi 2,5 hod

II. zabezpečenú cestu je možné predačne opustiť v skalnom kotli, ku chate vedie turistická cesta

Via ferrata

Zaistené cesty, ktoré sú mnohokrát budované s veľkým úsilím, ponúkajú možnosť pre vysokohorských turistov, aby sa dostali na miesta, ktoré sú normálne dostupné len pre horolezcov. Nachádzajú sa na nich úseky istené oceľovými lanami, rebríkmi či kramlami, ktoré slúžia ako pomôcka pri výstupe, ale i ako možnosť istenia pri výstupe s použitím via ferrata setu. V talianskej terminológii sú zaistené cesty nazývané via ferrata alebo aj sentiero attrezzato, v nemecky hovoriacich krajinách sa im hovorí klettersteig. Dolomity sú takýto zabezpečených ciest plné a je na každom, aby sa rozhodol pre oblasť a obťažnosť cesty, na ktorú sa cíti. My sme sa rozhodli po dvoch jednoduchších výstupoch ([Monte Averau](#) a [Paternkofel](#)) rozhodli skúsiť strednú obťažnosť na populárnej zabezpečenej ceste Pisciadústeig - Via Ferrata Brigata Tridentina.

Na stenu!

Na parkovisko sme dorazili v rozumnom čase tak, aby sme sa vyhli náporu ďalších turistov. Pisciadústeig je veľmi populárna, a teda aj jedna z najfrekventovanejších zabezpečených ciest v Dolomitoch. O tom sa čoskoro presvedčame na vlastnej koži, keď sa parkovisko nezadržateľne začína plniť výstupčivými turistami každej kategórie. Neváhame teda a vydávame sa cestičkou lesom k nástupu do zabezpečenej cesty. Už tu musíme chvíľu čakať, kým sa dostaneme na radu, ale je to znesiteľné. Prvý úsek vedie cez výšvih, ktorý je akýmsi prahom ku samotnej ceste. Zabezpečený je najmä kramlami a rebríkmi a už tu sa stávame súčasťou živého hada na oceľovom lane. Výšvih nie je extrémne dlhý (ale stojí za to) a po chvíli sa dostávame na jeho vrchol a ďalej už pokračuje turistický chodník ku samotnému nástupu do hlavnej časti ferraty. Už z diaľky sledujeme ľudí navešaných na stene ako obrovský strapec hrozna. Cesta vyzerá fantasticky, vedie stenou na údolím, do ktorého padá vodopád. Náročnosť úsekov sa často mení, niekde lezieme po širokých policiach, inde traverzujeme len s pomocou kolíkov v kolmej stene, núdza nie je ani o strmé výšvihy v kolmej stene. Najkrajší je záver výstupu, kde po kolmých zaistených skalách vedie cesta až pod vežu Exner Turm (2469 m), vrcholom je odvážne zavesený lanový most. Z tohoto miesta je to už len na skok na chatu, ktorá je preplnená turistami z cesty a zdá sa, že zástupy ľudí nemajú koniec. Hore v kotli pri chate je už pomerne chladno, čajík nám teda padne vhod. Osluňuje nás postarší pán z Nemecka, ktorý prišiel do Dolomitov pred pád dňami a nakoniec sa dozvedáme, že prišiel priamo zo Slovenska, kde bol s rodinou v Tatrách. Pochvala našich hôr nám lichotí, nechceme však dlho držať miesto na chate preplnenej na prasknutie. Chystáme sa teda na zostup, ktorý nám už od začiatku nič nedaroval. Údolie Val Settus je spočiatku zaistené na zostupe v nepríjemných úsekoch reťazami a kramlami. Sklon zostupu je veľmi vysoký a skutočne nezavídime turistom, ktorí tadiaľto stúpajú ku chate. Nám sa i zostup zdá nekonečný, zvyšné dve tretiny sa kľukavita v suti kamenia. Stanica lanovky pri parkovisku sa nám čoraz viac približuje až nakoniec s vytrasenými kolenami končíme unavení pri aute. Zdá sa nám, že by sme radšej liezli trikrát hore po zabezpečenej ceste ako liezť hore na chatu údolím Val Settus. Vedie však tadiaľto jedna z diaľkových ciest Dolomiten Hohenweg, a tak sa zberatelia skalpov týchto ciest tomuto úseku nevyhnú...

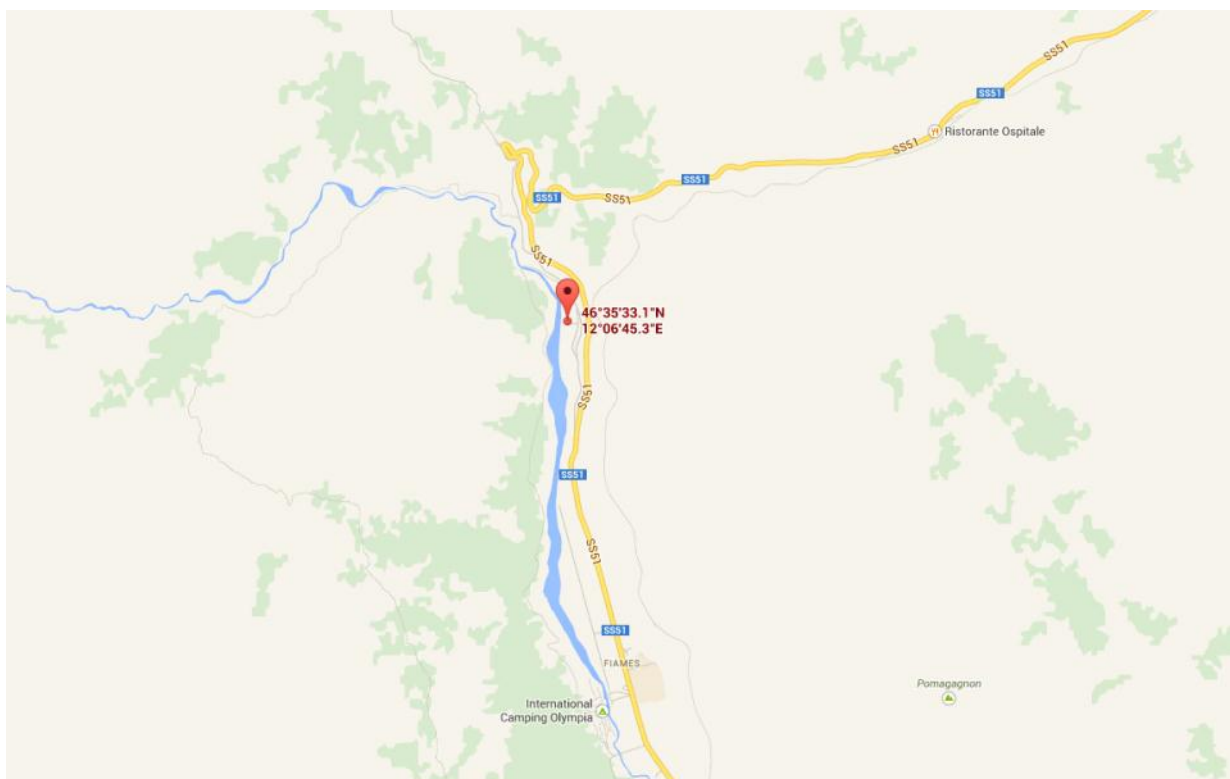
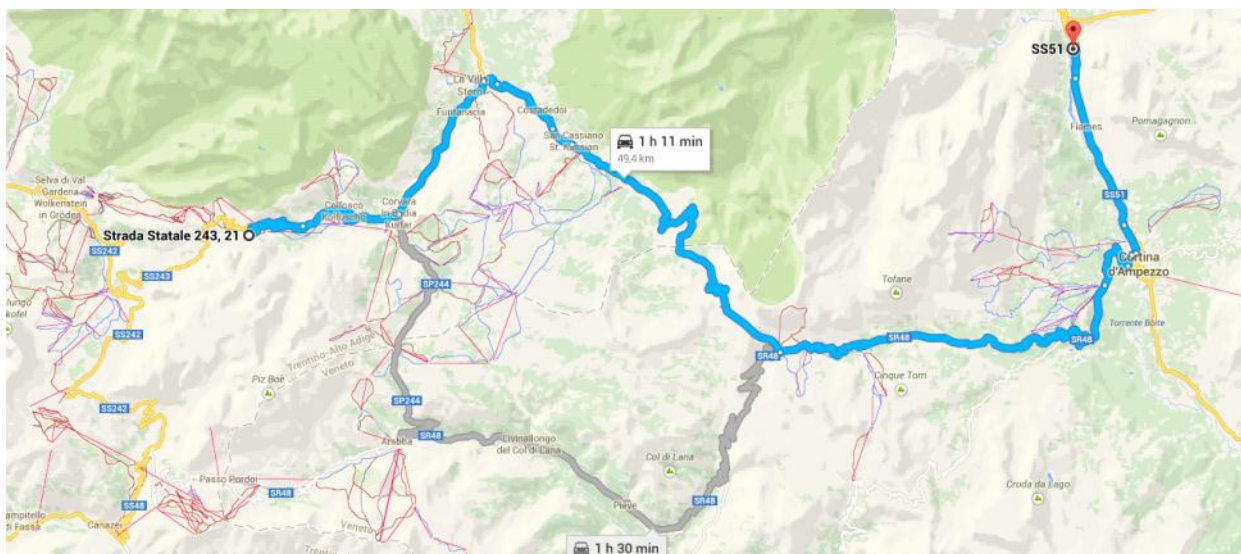
Pátek 22.8.

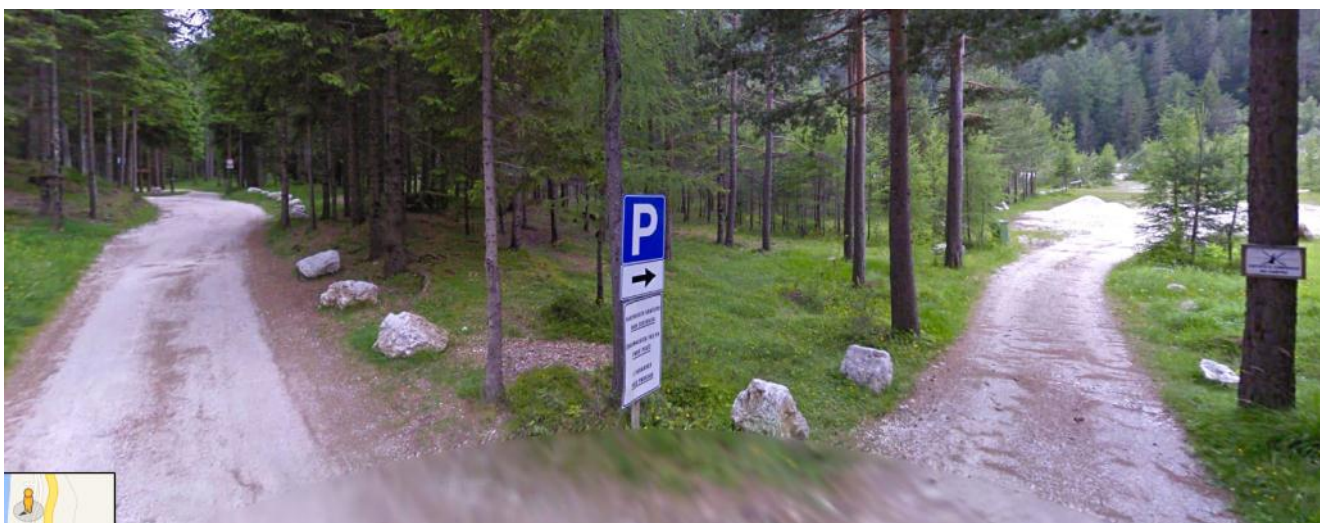
Přejezd přes Corvaru do Cortiny: 50 km (1.5 hodiny)

Cortina d'Ampezzo, Provincie Belluno
Itálie

46.592531, 12.112575

- Mělo by se dát přespat

Monte del Vallon Bianco od Große Fanesalm

24 Via ferrata Giovanni Barbara – Via ferrata Lucio Delaiti
Fanestal-Wasserfall (údolí Fanes – vodopád)

Obtížnost: lehká zajištěná cesta
Výchozí bod: Fanestal, cca 1300 m. Od státní silnice č. 51 z Cortiny d'Ampezzo do Tolbachu odbočuje po 5 km vlevo úzká asfaltová silnice do údolí Fanestal. Parkoviště je u závoje cca 1300 m (pěkné koupání).
Opěrný bod: Cortina d'Ampezzo, 1211 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 200 m
sestup: cca 200 m
zajištěná cesta: cca 1/2 hod.
Upozornění: krásné situovaná, krátká zajištěná cesta v divoké, romantické soutěsce v údolí Fanestal, půldenní tura.

Výstup: Od parkoviště, cca 1300 m, po uzavřené vozové cestě mírně stoupající údolím Fanestal k mostu „Ponte alto“. Velkolepý pohled do soutěsky. Asi 100 m za mostem u informační tabule je odbočka vpravo k zajištěné cestě, která je dobře zajištěna a vede originálním způsobem (vodopád) dolů do soutěsky. Po železném mostě a pak podle drátěných lan opět vzhůru k odbočení a na vozovou cestu.

Vodopád v údolí Fanestal.

Sestup: Po vozové cestě zpět k výchozímu místu.

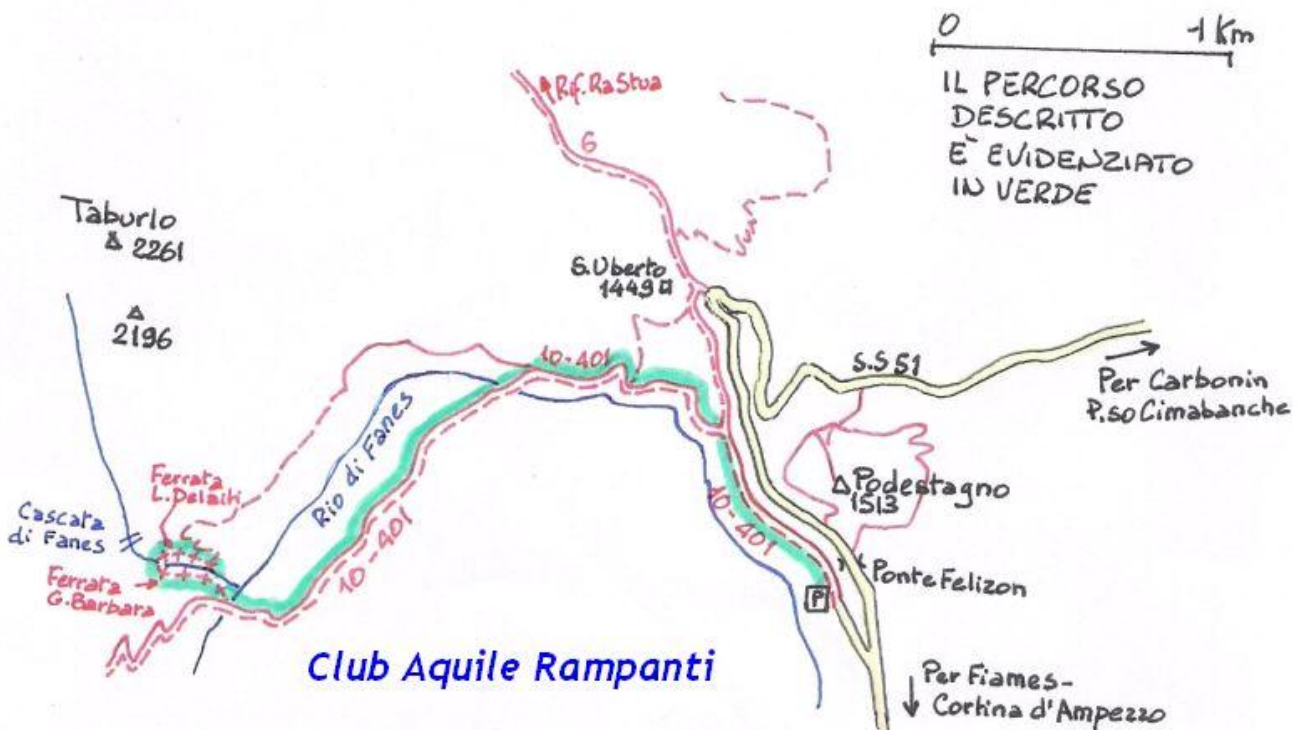
Poznámka: Tato cesta se dá snadno spojit s jinými turistickými cestami v údolí Cortiny d'Ampezzo.

25 Via ferrata Furcia Rossa
Furcia-Rossa-Spitzen, 2781 m (skupina Fanes)

Obtížnost: těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: St. Vigil – Pederù, 1545 m – Faneshütte, 2060 m
Opěrný bod: Faneshütte, 2060 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 800 m
sestup: cca 800 m
zajištěná cesta: cca 300 m
Doba pochodu: výstup: Faneshütte – Grosse Fanesalm – Furcia – Rossa – Spitzen, cca 4 hod.
sestup: Furcia – Rossa – Spitzen – Vallon Bianco – Grosse Fanesalm – Faneshütte – Pederù, cca 3,5–4 hod.
zajištěná cesta: cca 2 hod.
Upozornění: znovu obnovovaný vojenský chodník z první světové války. Opatrně na ztrouchnivělých dřevěných žebřicích!

Výstup: Od Pederù, 1545 m, pěšky nebo taxikem k chatě Faneshütte, 2060 m, a dále přes sedlo Limojoch, 2172 m, dolů ke Große Fanesalm, 2104 m (dolomitická vysokohorská cesta č. 1). Poněkud jižně od Fanesalm odbočuje vlevo cesta „Friedensweg“ („Mírová cesta“), značená písmeny VB. Po ní dolinou Vallone

Furcia Rossa m. 2025
MAPPA
m. 2244

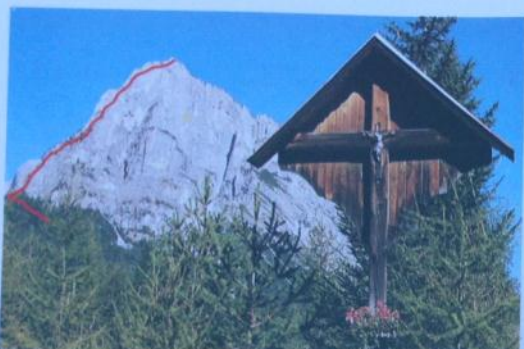

Odpoledne:

Přejezd do centra Cortiny, stání u olympijského stadionu (lanovka na Tofana)
46.545567, 12.131475

Pohled na Col Rosà z kempu Olympia

28 Via ferrata Lamon – Via ferrata Formenton
Tofana di Dentro, 3237 m (skupina Tofana)

Obtížnost: lehká zajištěná cesta
Výchozí bod: Cortina d'Ampezzo, 1211 m
Opěrný bod: Cortina d'Ampezzo, 1211 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 200 m
sestup: cca 800 m
Doba pochodu: zajištěná cesta: cca 200 m
výstup: horní stanice lanovky Tofana di Mezzo – Tofana di Dentro, cca 1 hod.
sestup: Tofana di Dentro – mezistanice lanovky Rifugio Ra Valles, cca 1,5-2 hod.
zajištěná cesta: cca 1 hod.
Upozornění: ve spojení s lanovkou z Cortiny d'Ampezzo je to jednoduchá, krátká zajištěná cesta. S ohledem na velkou výšku (přes 3000 m) opatrně při sněhu a námraze.

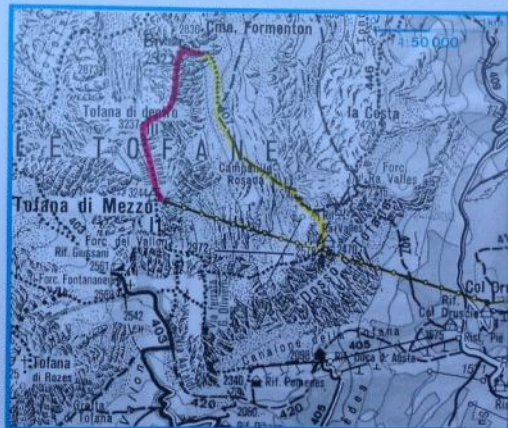
Tofana di Mezzo a Tofana di Dentro z Cortiny d'Ampezzo

68

Výstup: Z Cortiny d'Ampezzo, 1211 m, na vrchol Tofana di Mezzo, 3244 m. Od horní stanice lanovky nejprve po vrcholové cestě, pak vpravo dolů do štěrbin mezi oběma vrcholy. Po zajištěné, místy velmi vzdášené cestě, dojdeme po hřebenu na vrchol Tofana di Dentro, 3237 m.

Sestup: Z vrcholu po značeném severním hřebenu k bivaku „Baraca degli Alpini“, 2922 m, kolem bývalých stanovišť Formenton po cestě č. 407, nejprve po strmých východních svazích přijdeme zpět k mezistanici lanovky a k chatě Rifugio Ra Valles, 2470 m.

Poznámka: Další možnosti, jak se dostat k zajištěné cestě, je výstup po „Via ferrata Giuseppe Olivieri“ od chaty Rifugio Dibona. Velmi dlouhá cesta.

29 Via Giovanni Lipella
Tofana di Rozes, 3225 m (skupina Tofana)

Obtížnost: těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Cortina d'Ampezzo, 1211 m – Rifugio Dibona, 2050 m
Opěrný bod: Rifugio Dibona, 2050 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 1200 m
sestup: cca 1200 m
Doba pochodu: zajištěná cesta: cca 600 m
výstup: Rifugio Dibona – Castellito – Tofana di Ri Rozes, cca 4 hod.
sestup: Tofana di Rozes – Rifugio Giussani – Rifugio Dibona, cca 2,5 hod.
zajištěná cesta: cca 2,5 hod.
Upozornění: pozor na námrazu v raních hodinách a při sestupu po severních svazích, které bývají často pokryty sněhem! Pro průchod 800 m dlouhou stěnou je nezbytná kapesní svítilna!

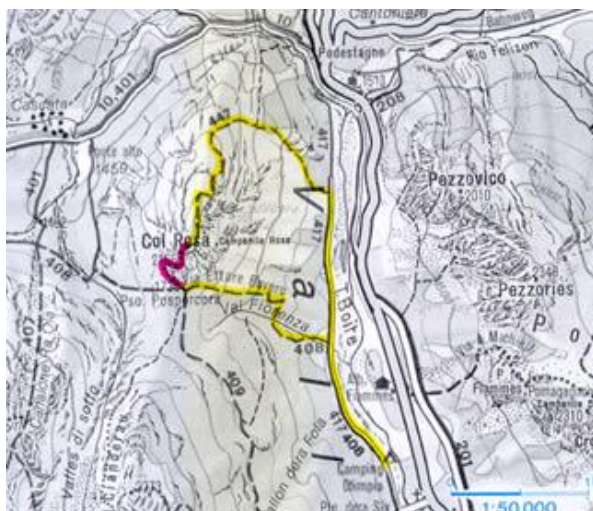
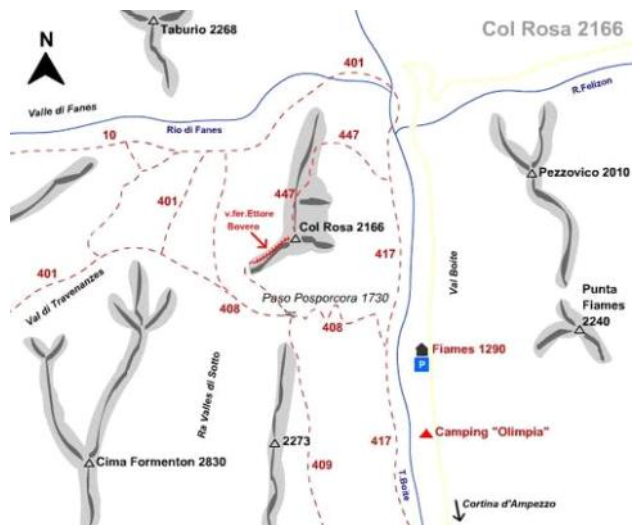
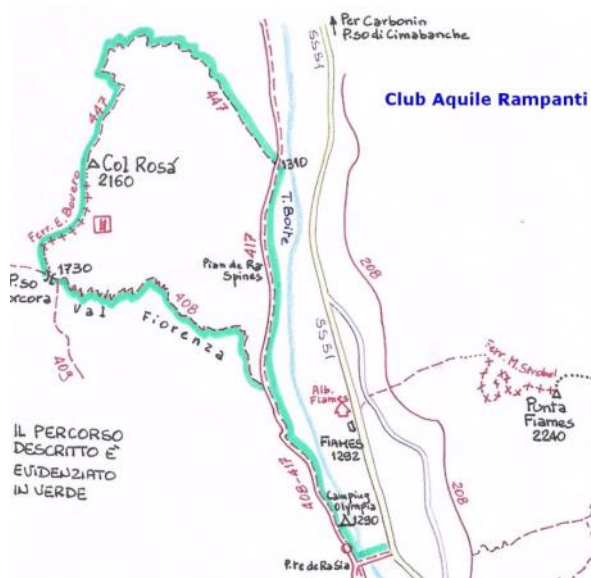
69

Pokud by nefungovala lanovka v Cortině, je možné si dát červenou ferratu
Via ferrata Ettore Bovero

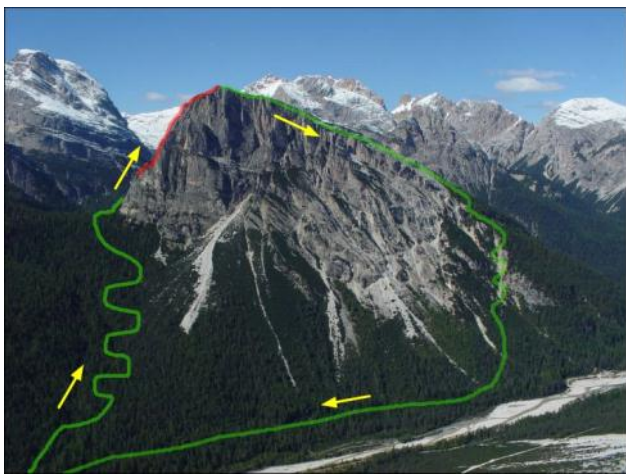
Vrchol: **Col Rosa** (2166 m.n.m.)
 Obtížnost: **C**
 Převýšení cesty: **cca 250 m**
www.klettersteig.de

Přístup:	Camping Olimpia (1283 m.n.m.)
Chata:	---
Popis:	Od kempu Olimpia se jde lesní cestou po značce č. 408 a 417, později se odbočí doleva na cestu č.408 do sedla Passo Posporpora . Ze sedla Passo Posporpora (1730 m.n.m.) odbočíte doprava na zajištěnou cestu Via ferrata Ettore Bovero , která vede v jižní stěně vrcholu Col Rosa . Sestupuje se po severním hřebenu po cestě č.447 zpět na lesní cestu a do kempu.
Obtížnost:	* Těžká zajištěná cesta, hodnocena jako C . * Zajištěná ocelovým lanem a kramlemi. * Kompletní vybavení na feráty (úvazek, dobrá obuv, přilba, příp. lezecké rukavice). * Jistá chůze a odolnost závratím podmínkou! * Jižní poloha.
Časy:	* Camping Olimpia => sedlo Pso. Posporpora (2:00) * samotná zajištěná cesta Via ferrata Ettore Bovero (1:00) * Sestup do kempu Olimpia (2:00)
Sestup:	Sestup je možný zpět po zajištěné cestě nebo přes severní hřeben po cestě č.447 zpět na lesní cestu a do kempu.
Info:	Vrchol je úzce spjat s 1.sv.válkou, takže se na něm nachází spousta pozůstatků z této doby.

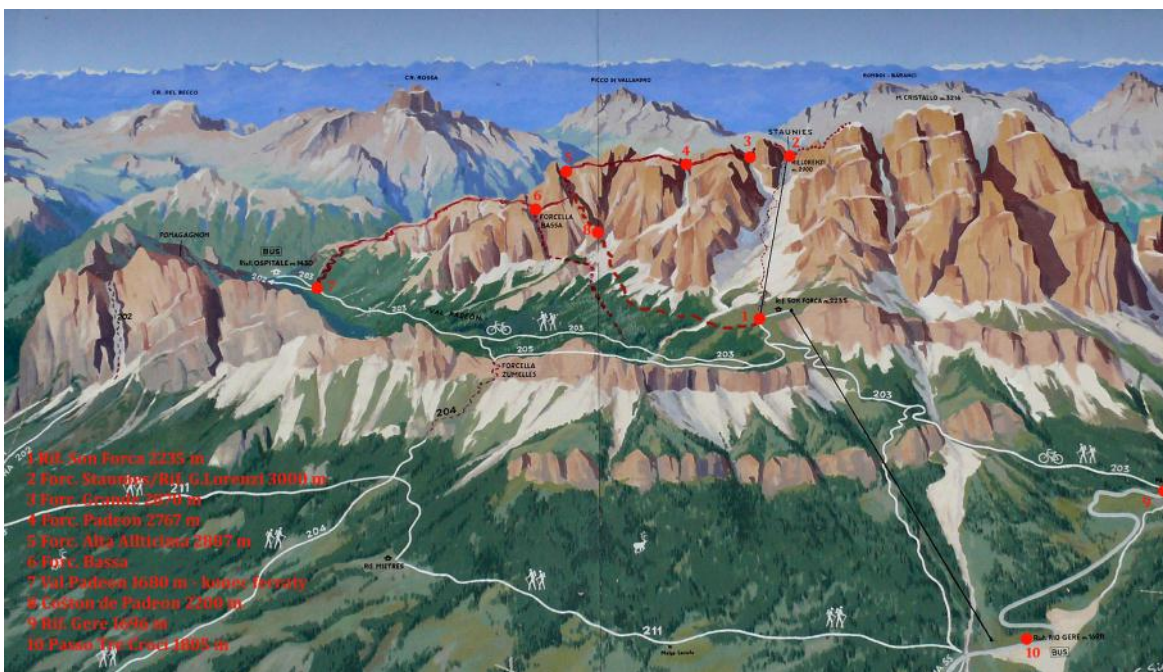

Ferrata Ivano Dibona

Jedním autem dojet pod lanovku a následně po zajištěné cestě zpět nebo jít jen první část. Též se dá kombinovat s ferratou Marino-Bianchi
 Parking pod lanovkou: 46.551440, 12.189411

Stezka Ivano Dibona vede po hřebeni, kde téměř na každém kroku nacházíme připomínky urputných bojů první světové války. Trasa vede kolem několika zřícenin starých vojenských baráků, kolem uměle vyhloubených jeskyní a po staříčkových schodech vytesaných ve skále. Zajištěná stezka přitahuje milovníky amerických akčních snímků se Sylvesterem Stallonem. Ve zdejším horách se totiž točil dnes již legendární Cliffhanger. Jedny z nejatraktivnějších záběrů byly pořízeny právě na 27 metrů dlouhé lávce kousek za horní stanicí lanovky u chaty Rif. G. Lorenzi.

Stezka Ivano Dibona

Turisté mají velké štěstí, že pro jednu z vrcholných scén filmu zhotovili filmaři maketu lávky a umístili ji do oblasti Tofan. Jinak bychom dnes neměli po čem chodit, mostek totiž ve filmu vyletí do vzduchu.

Vyjíždíme pod sedlo Passo Tre Croci k dolní stanici lanovky u **restaurace** Rist. Rio Gere a přes jednu mezistanici vyjíždíme do výšky 2 932 m k chatě Rif. G. Lorenzi. V druhém úseku jezdí malá pestrobarevná laminátová vajíčka pro dva lidi.

Crozzon di Brenta s ledovým žlabem CimaTosa

34 Via-Ivano-Dibona
Forcella Staunies, 2918 m (skupina Cristallo)

Obtížnost: těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Passo di Tre Croci, 1809 m - dolní stanice lanovky k chatám Rifugio Son Forca, 2215 m, a Rifugio G. Lorenzi, 2932 m
Opěrný bod: Rifugio G. Lorenzi, 2932 m
Výškové rozdíly: výstup: při zpáteční cestě údolím Val Grande k vychodišti, cca 400 m, jinak téměř jen sestup
sestup: k Rifugio Ospitale, cca 1500 m, k výchozímu místu, cca 1600 m
zajištěná cesta: cca. 700 m
Doba pochodu: sestup: Rifugio G. Lorenzi - Rifugio Ospitale, cca 6 hod.,
Rifugio G. Lorenzi - výchozí bod, cca 8-9 hod.
zajištěná cesta: cca. 3,5-4 hod.
Upozornění: při přenocování v chatě Rifugio G. Lorenzi je možné absolvovat ještě navíc zajištěnou cestu „Via ferrata Marino Bianchi“

Sestup: Cesta vede převážně kolem vojenských zařízení z první světové války. U chaty Rifugio G. Lorenzi, 2932 m, hned po žebříku vzhůru ke stole a dále k přibližně 30 m dlouhému, vzdušnému visutému mostu. Hned za mostem dosáhneme nejvyššího bodu cesty, 2985 m. Po hřebenu na druhé straně dojdeme k odbočce na Cristallo de Ampezzo, 3036 m (tam a zpět cca 1/2 hod.). Dále jdeme po zajištěném hřebenu dolů do sedlá Forcella Grande (nouzový sestup k jihu k chatě Rifugio Son Forca, k severu dolů

79

k silnici z Toblachu do Cortina d'Ampezzo). Zde začíná vlastní zajištěná lezecká cesta „Via-Ivano-Dibona“. Pokračujeme stále po jižní straně Cresta Bianca, 2932 m, Vecchio del Forame, 2861 m, kolem bivaku Ric. Bufo di Perrero a přes vrcholky Zurlonu dolů do údolí Val Grande a po vozové cestě k Rifugio Ospitale, 1474 m (dřevěné i kovové žebříky, drátěná lana). Pokud se chceme vrátit k výchozímu bodu, musíme vystoupit údolím Val Grande po vozové cestě cca 400 m a potom dojít po cestách č. 203 a č. 206 k dolní stanici lanovky.

Poznámka: Zajištěná cesta s nádhernými výhledy do krajiny.

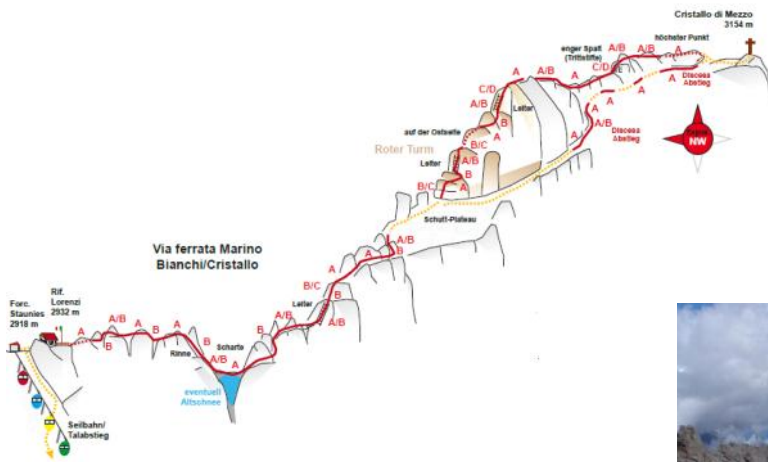
k silnici z Toblachu do Cortina d'Ampezzo). Zde začíná vlastní zajištěná lezecká cesta „Via-Ivano-Dibona“. Pokračujeme stále po jižní straně Cresta Bianca, 2932 m, Vecchio del Forame, 2861 m, kolem bivaku Ric. Bufa di Perrero a přes vrcholky Zurlonu dolů do údolí Val Grande a po vozové cestě k Rifugio Ospitale, 1474 m (dřevěné i kovové žebříky, drátěná lana). Pokud se chceme vrátit k výchozímu bodu, musíme vystoupit údolím Val Grande po vozové cestě cca 400 m a potom dojít po cestách č. 203 a č. 206 k dolní stanici lanovky.

Poznámka: Zajištěná cesta s nádhernými výhledy do krajiny.

Výstup na Cima di Mezzo

33 Via ferrata Marino Bianchi
Monte Cristallo – Cima di Mezzo, 3154 m (skupina Cristallo)

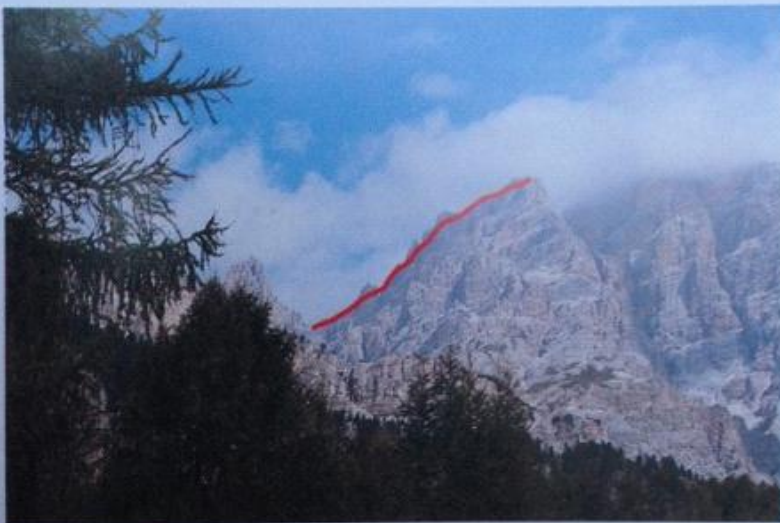
- Obtížnost:** těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Passo di Tre Croci, 1809 m – dolní stanice sedačkové lanovky k chatě Rifugio San Forsa, 2215 m, a k Rifugio G. Lorenzi, 2932 m
Opěrný bod: Rifugio G. Lorenzi, 2932 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 200 m
 sestup: cca 200 m
Doba pochodu: zajištěná cesta: cca 200 m
 výstup: Rifugio G. Lorenzi – Cima di Mezzo, cca 1,5 hod.
 sestup: Cima di Mezzo – Rifugio G. Lorenzi, cca 1 hod.
 zajištěná cesta: cca. 1,5 hod.
Upozornění: při přenocování na chatě Rifugio G. Lorenzi je možné stihnout i zajištěnou cestu „Via-Ivano-Dibona“

Výstup: Pomocí sedačkové a gondolové lanovky k chatě Rifugio G. Lorenzi, 2932 m. Zajištěná cesta začíná přímo u chaty a vede s dobrým jištěním až na vrchol Cima di Mezzo, 3154 m.

Sestup: Stejnou cestou jako výstup. Při dostatku času je možné absolvovat ještě zajištěnou cestu „Via-Ivano-Dibona“.

Poznámka: Tato kombinace patří k nejkrásnějším túrám v Dolomitech.

Crozzon di Brenta s ledovým žlabem CimaTosa

34

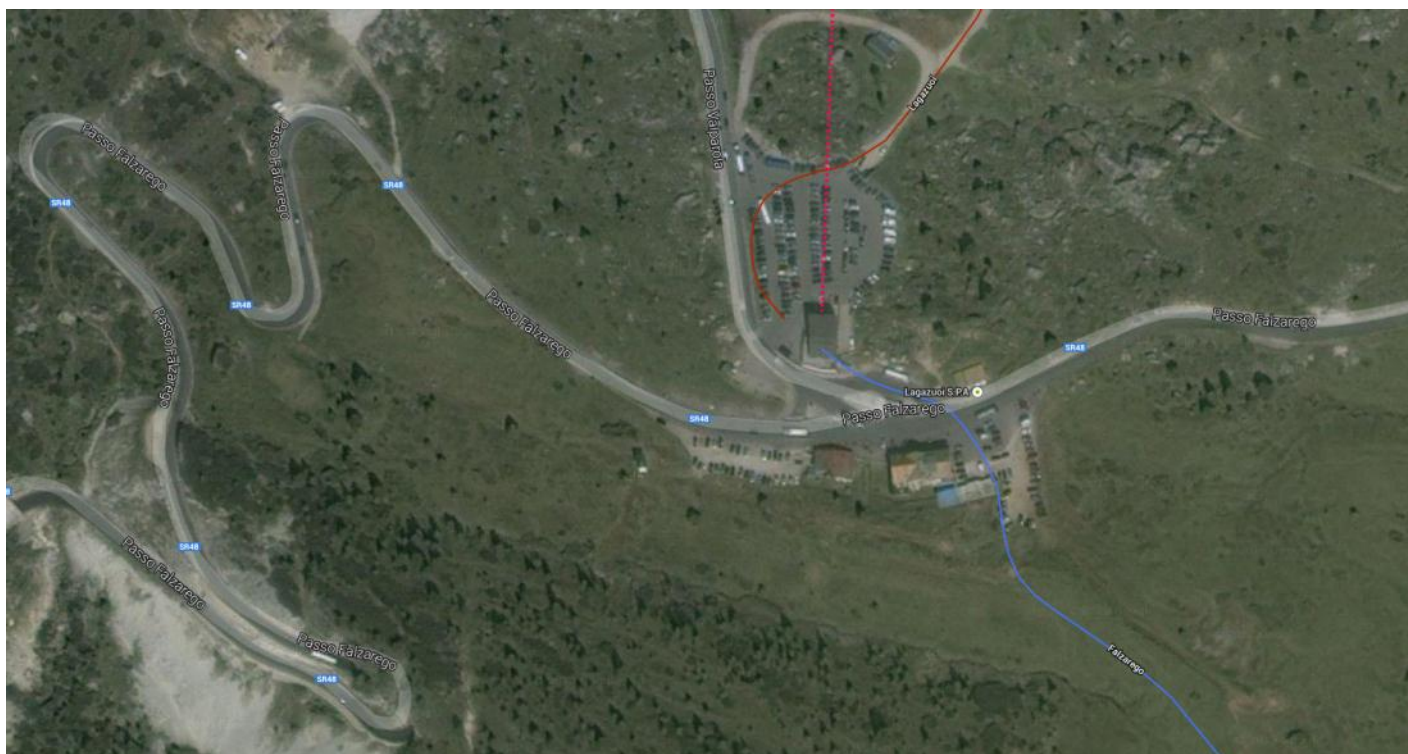
Via-Ivano-Dibona

Forcella Staunies, 2918 m (skupina Cristallo)

Obtížnost: těžká zajištěná cesta

Večer možná procházka po městečku

Přejezd na **Passo Falzarego**
18 km z Cortiny, cca 0.5 hodina
46.519446, 12.008382

Sobota 23.8.

Všichni lanovkou, potom trek, pod masivem skupina A ferratou na vrchol a následně společně opět k lanovce (celodenní túra)

26

Via Tomaselli

Südliche Fanisspitze, 2980 m (skupina Fanes)

- Obtížnost:** zvláště těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Passo Fazarego, 2105 m
Opěrný bod: Passo Falzarego, 2105 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 500 m
sestup: cca 900 m
zajištěná cesta: cca 600 m se sestupem
- Doba pochodu:** výstup: horní stanice lanovky Kleiner Lagazuoi – Bivacco delle Chiesa – Südliche Fanisspitze, cca 3–4 hod.
sestup: Südliche Fanisspitze – Selletta Fanis – Forcella Travenanzes – Passo Falzarego, cca 2,5–3 hod.
zajištěná cesta: cca 3–3,5 hod.
- Upozornění:** tato cesta patří k nejtěžším zajištěným cestám v Dolomitech

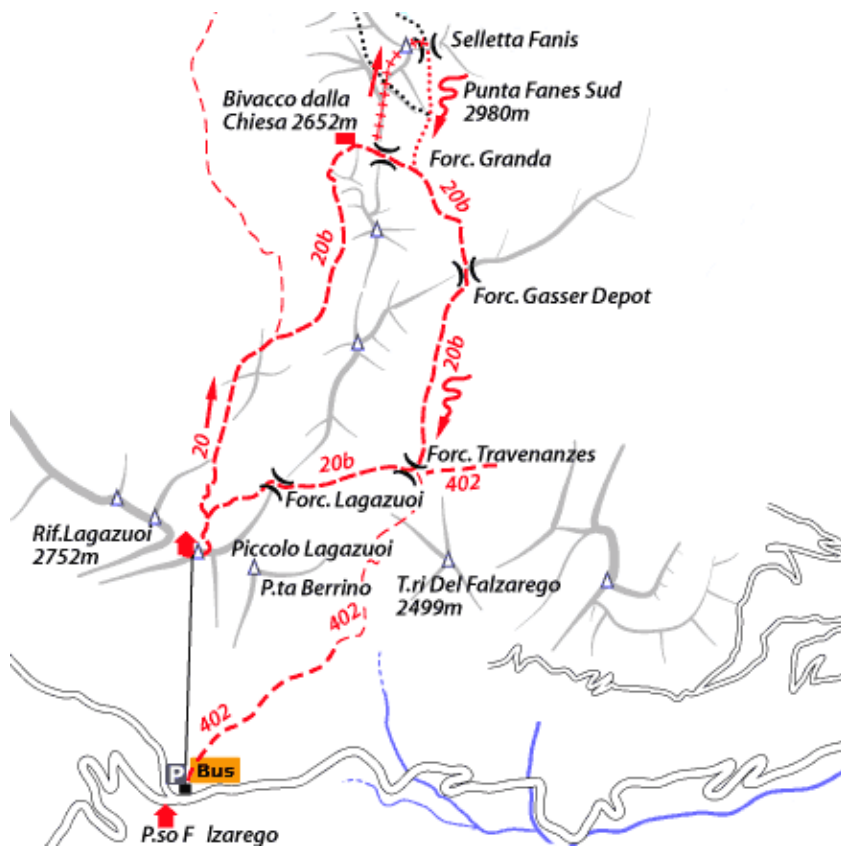

Výstup: Od horní stanice lanovky, 2728 m, dolů na sedlo Forcella Lagazuoi, 2571 m, a dále na sedlo Forcella Travenanzes, 2507 m. Dále po cestě č. 20B severním směrem k Bivacco della Chiesa, 2652 m. Zde začíná zajištěná cesta, vede jižní stěnou vrcholu Südliche Fanisspitze, 2980 m. Postupujeme po kolmých až převislých skalních stupních, po exponovaných hranách a místech ve stěně se dostaneme na vrchol Südliche Fanisspitze, 2980 m.

Poznámka: Velkolepá zajištěná cesta. I přes velkou obtížnost je hojně navštěvována.

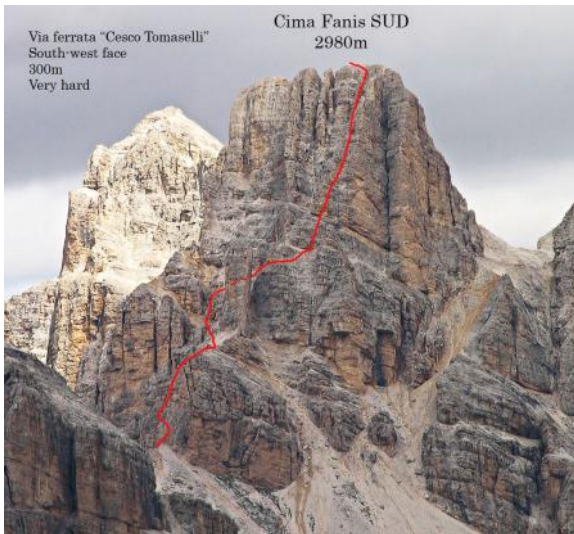

Tato horská skupina se nachází západně od Cortiny d'Ampezzo. Vytváří překrásnou kulisu tohoto známého města v Dolomitách a přispěla také k jeho slávě. Tofana je jedním z nejvýraznějších skalních útvarů s třemi vrcholy: Tofana di Rozes, Tofana di Mezzo a Tofana di Dentro. Tofana di Mezzo (3244 m) je nejvyšším vrcholem ve skupině. Je přístupný lanovkou s mezistanicí přímo z Cortiny a nabízí překrásný rozhled.

V letech 1863–65 zdolal všechny tři vrcholy známý dolomitský objevitel Paul Grohmann, částečně pod vedením cortinského sedláka Francesca Lacedelliho. Za první světové války se o toto území, jako o čtvrtá další, vedly těžké boje, přičemž vrchol Tofana di Rozes obsadili nejprve Rakušané a později Italové. V Cortině d'Ampezzo stojí pomník italského generála Antonia Cantoreho, který jako mnozí jiní vojáci na Tofaně padl. Také zdejší původní válečné stezky, vybudované v masivu, se staly základem dnešních lezeckých cest a jsou zároveň i varováním a připomínkou tehdejší nešťastné doby.

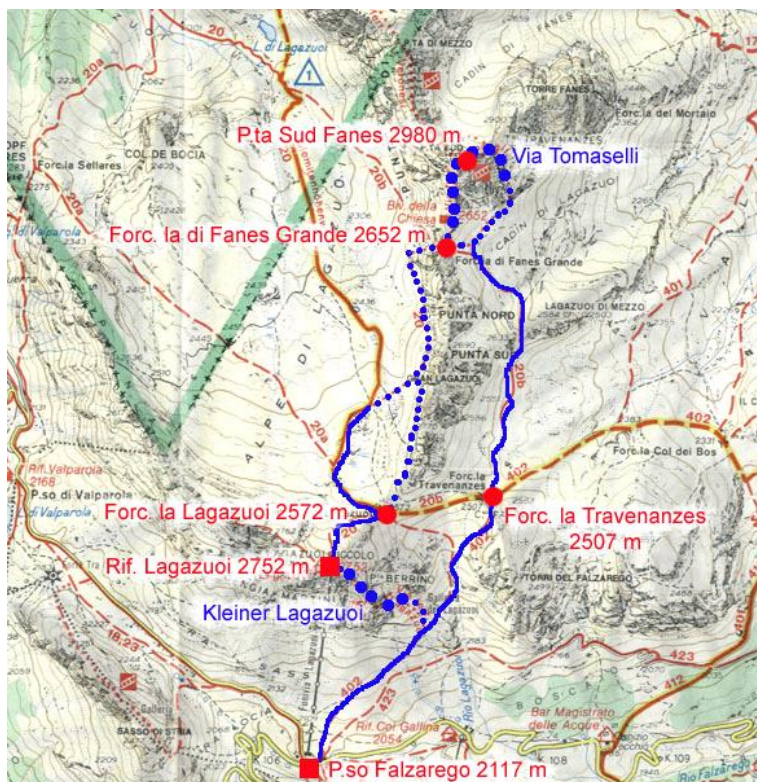
Překrásný, stále známější pohled nabízí jižní stěna nejnižšího ze tří vrcholů – Tofana di Rozes, po jehož západní stěně vede náročná zajištěná cesta. Na vrchol je ale možno dostat se i relativně jednoduchou, ne příliš těžkou cestou ze severní strany. S přihlédnutím k horské stanici lanovky jsou ve skupině dvě opěrné chaty, a sice Rifugio Ra Valles na mezistanici a na západě Rifugio Giussani. Pod skalní hradbou ve směru do Cortiny nabízí přístřeší několik chat.

Via ferrata "Cesco Tomaselli"
South-west face
300m
Very hard

Cima Fanes SUD
2980m

Dolomity / Fanes / Via Tomaselli

[REPORTÁŽ 2005](#) [REPORTÁŽ 1997](#) [ZPĚT](#)

Popis: Lezecký zážitek, ke kterému se dá díky lanovce ze sedla Falzarego dostat velmi rychle. Bohužel toho využívá spousta lidí. Klíčové místo je po nástupu. I proto, že jeden z úseků byl vytržen ze zdi. To ale jistě Italové opravili. Výstup na jihozápadě je zážitek. Ale ani sestup není prost nezajímavých míst. Zvláště na úplném konci průlez štěrbinou velké skalní kostky. Návrat je pak bez problémů.

HODNOCENÍ:

* **Vlastní:** skutečné horolezecký zážitek, který pokračuje i při sestupu, kde je několik originálních míst (otevřený komín). Místo po nástupu je skutečně klíčové, neboť je nutné jej přelézt na ruce! Jenže všechno se mění. zatímco ještě v roce 1997 to bylo hodně ošklivé místo, protože tři upevňovací body byly vytrhané, v roce 2005 už bylo vše spravené. A úsek se lezl o poznání jednodušeji.

* **Kompass Dolomity-sever:** Černá, zvláště těžká, velkolepá zajištěná cesta, i přes velkou obtížnost je hojně navštěvována, patří k nejtěžším zajištěným cestám v Dolomitech

* **Klettersteig Atlas:** výstup jihozápadní stěnou velmi těžký, klíčové místo těsně nad nástupem extrémně těžké, sestup severovýchodní stěnou mírně obtížný, velmi odvážně vedená a mimořádně vzdušná cesta je dostatečně zajištěna fixními lany, platila ještě v roce 1977 za nejtěžší via ferratu vůbec, zážitky z výstupu umocní ještě následný sestup zajištěnou cestou, rozhodně není vhodná pro nezkušené a už vůbec ne pro začátečníky.

Fanes aj: Ferraty

Fanes: Ferraty

Vedení ferraty

Vedení ferraty

Vedení ferraty

Trasa ferraty

Čas / převýšení / klesání 6:20 / + 400 m / - 1040 m

Cíl Sud Fanisspitze 2980 m

Čas výstupu 3:00 až 4:00

Čas sestupu: 2:45 až 3:45

Délka trasy 7,5 km

Východiště P.so Falzarego 2105 m

Místo nástupu Lagazuoi Pic.

Místo návratu 2752 m

Mapa Tabacco No. 07

Výstup:

P.so Falzarego	Lagazuoi Pic.	Forc. Lagazuoi	Biv. delle Chiesa	Via Tomaselli	Sud Fanisspitze
2117 m	2752 m	2572 m	2652 m	via ferrata	2980 m
lanovka	0	- 180 m	+ 80 m	328 m	+ 328 m
0 km	0 km	0,5 km	2 / 2,5 km	-	0,5 / 3 km
0:00	0:00	0:15	1:00 - 2:00	2:00	3:00 - 4:00
11:05	11:10 - 11:20	-	12:40 - 13:00	-	14:30

Sestup:

Sud Fanisspitze	Tomaselli	Selletta Fanis	bok Biv. Chiesa	Forc. Travenanzes	P.so Falzarego
2980 m	via ferrata	2700 m	2650 m	2507 m	2117 m
0	272 m	- 280 m	- 50 m	- 143 m	- 390 m
3 km	-	0,5 / 3,5 km	0,5 / 4 km	1,5 / 5,5 km	2 / 7,5 km
3:00 - 4:00	1:00 - 1:30	1:00 / 4:00 - 5:00	-	0:30 / 4:30 - 5:30	0:50 / 5:20 - 6:20
14:50	-	16:00	16:30 - 16:50	17:20	17:45

Pochodový čas: 11:00 (výjezd lanovkou s frontou) - 17:45, tj. 6:45.

Vloženo z http://www.voltek.cz/dolomity/masivy/fanes/f-tomaselli_ferrata.htm

v bodech k hlavní ferátě:

- v **sedle Falzarego** 2105 m jsme vyskákali z autobusu, vtrhli do lanovky a nahoře došli k vyhlídce u **chaty Lagazuoi** 2752 m
- následoval společný sestup ferátistů i VHTistů podél válečných expozic do **sedla Lagazuoi** 2573 m
- zde se kroky VHT turistů a lezců začaly dělit, "ferátisté" se drželi paty hřebene Lagazuoi Grande a tak došli **horskou pěšinou** až do sedla **Forc. Grande - Biv. della Chiesa** 2652 m
- u bivaku, kde stačí dojít 100 metrů po vrstevnici a začíná feráta Tomaselli, se shlukovaly hloučky lezců a bylo nutno si pospíšet, frontě a čekání se stejně nedalo zabránit
- nástup je poměrně přístupný, ale záhy, pod starým žebříkem, stojí v cestě klíčové - extrémně těžké - místo: traverz, kde nohy musí pracovat spíše na otěr, v drobném výstupku je nutno přehodit karabinu a na ruce traverz dolézt. **Těžké místo**. Na druhé straně stačilo trochu studovat terén a našly se dva malé výstupky pro nohy, pak bylo držení na jedné ruce a přehazování karabin bez problémů
- a pak se začaly střídat **kolmé partie** s krátkými traverzy, policemi, **přechody** a zase kolmými partiemi
- zhruba v polovině trati je **plató**, na kterém se dá odpočívat. My museli i proto, že před námi v další stěně visela spousta lezců v řadě před námi
- druhá polovina feráty začala ostrým nástupem s jednou mírně **převislou hranou**. Ta spoustu lezců zdržela
- a pak zase přišly police, traverzy až do té doby, než se objevila **náročná spára** v poslední třetině trati
- zde začal prudit místní "profesionál", který nahoru vlekl **odvážného 81letého staříka**. Stále dokola pokřikoval "adjámo, adjámo!" Nestačilo mu vysvětlení, že to nejde. Klábosil dokola, že je tam moc Čechů. Na větu, že tam není moc Čechů, ale moc lezců, nereagoval. Chvilí to vypadalo, že se bude drát dopředu, tak jsme mu naznačili, aby své hovězí způsoby přibrzdil. Nebyl to profesionál, byl to vůll! Takhle se prostě profesionál nechová. Pravděpodobně byl placen od kusu vytaženého masa na vrchol a tak spěchal, aby ten den stihnul ještě jeden "balík"
- kašlali jsme na něj. Po zdolání spáry byl vrchol na dohled. V cestě už "překážela" jenom **vrcholová hladká stěna**, která zase až tak hladká nebyla
- lezlo se relativně celou dobu pomalu. Všude kolem nás byli jiní lezci, kteří nebyli úplně rychlíci. Avšak ani mnozí z nás neezy rychle. To samozřejmě nijak nevadilo, aspoň byl čas vydýchnout si a stále fotografovat. Cesta na vrchol trvala od 9:15 do 12:30, čili tři hodiny a patnáct minut. Slez samotné feráty začal v 10:45, takže na zdolání výstupové části feráty stačily necelé dvě hodiny
- vzhledem k poměrně značným zástupům na vrchol **Fanis-Sud-Spitze** 2980 m jsme bez většího prodlévání začali **sestupovat**
- mé vzpomínky (Jirky Michala) na slézání této cesty byly velmi matné, myslel jsem si, že je to větší brmkačka. Ne že by to byla lezecky těžká cesta, ale procházka to není. Sestup je vlastně celou dobu zajištěn a má i poměrně **kolmá místa**
- za mokra jde jistě o velmi nepříjemný sestup. Nejproblematičtější místa jsou až v úplném závěru. Nejdříve zajímavý **průlez kamenem** a poté **malý kolmý zářez**
- ze sedla pod Torre Travenzanes vypadá **konec feráty** děsivěji, než tomu ve skutečnosti je
- ale aby nebylo všemu konec, po krátkém přechodu téměř po vrstevnici následuje nepříjemný sestup **kuloárem** s rizikem padajících kamenů
- na východní straně pod bivakem della Chiesa/Forc. Grande je už cesta příjemná
- my jsme chtěli být chytří a tak Jirka Michal a Pavel Schmidt na vedlí čelní skupinu k dalšímu sestupovém kuloáru pod stěnami Lagazuoi Grande. Při pohledu dovnitř jsme se raději vrátili na normální cestu vedoucí k **sedlu Travenanzes** 2507 m, kde jsme se rozhodli udělat kratší přestávku. Pavel Schmidt měl stále cukání a cukání podlehl. **Opustil nás**. Rozhodl se vystoupat na Piccolo Lagazuoi a projít válečnou štolu Kleiner Lagazuoi
- parta se začala trhat. Jirka Michal šel hledat slunečný plac, protože do sedla Travenanzes nebylo slunce schopno dlouho dorazit
- při sestupu do sedla Falzarego se mnozí rozhodovali, že do válečné štolu **Kleiner Lagazuoi** nakouknou aspoň zespoda. Někdo nakouknul, někdo do ní i vlezl, někdo se jí vyhnul

Po absolvování černé ferraty návrat k lanovce, kde skupina s dostatkem sil může realizovat sestup tunelem (modrá ferrata) a druhá skupina může použít zpět lanovku

Náhorní plošina – Fanesalm

20 Kleiner Lagazuoi, 2778 m (skupina Fanes)
Skalní tunel (Galleria del Lagazuoi e Cengia Martini)

Obtížnost: lehká zajištěná lezecká cesta
Výchozí bod: Passo Falzarego, 2105 m
Opěrný bod: Passo Falzarego, 2105 m
Výškové rozdíly: výstup: lanovkou
sestup: cca 600 m
zajištěná cesta: cca 250 m
Doba pochodu: sestup: cca 1,5 hod.
zajištěná cesta: cca 1 hod.
Upozornění: naprosto nezbytná je kapesní svítilna. Opatrně při námraze!

Sestup: Ze sedla Passo Falzarego, 2105 m, vyjedeme lanovkou na Kleiner Lagazuoi, 2778 m. Od horní stanice lanovky jdeme podle značek (bílá-červená s černým „G“ uprostřed) směrem na jih, ke skalnímu tunelu (Galleria del Lagazuoi e Cengia Martini) o délce cca 1100 m, který je pozůstatkem z první světové války. V tunelu je jištění drátěným lanem, sestupujeme strmě

dolů kolem skalních oken a kaveren. Po opuštění tunelu pokračujeme podle značení až k cestě č. 402 – „dolomitická vysokohorská cesta č. 1“ – na sedlo Passo Falzarego, 2105 m.

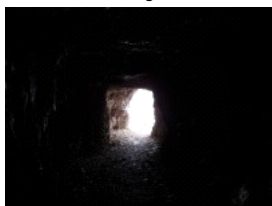

Poznámka: Průchod tímto skalním tunelem je v celých Dolomitech zcela ojedinělý a připomíná tragické válečné události první světové války v letech 1915–1918 na tomto území.

Vrchol Kleiner Lagazuoi ze sedla Falzarego

vrchol Kleiner Lagazuoi /2778 m/ a sestup skalním tunelem - galleria Lagazuoi.

Podle červenobílé značky sestoupit k začátku tunelu, který byl vysekán při bojích v I. světové válce. Tunel je dlouhý cca 1100 m a vede velice strmě dolů, překonává převýšení 400 metrů a místy má sklon až 72 stupňů. Cesta je jištěna nataženým ocelovým lanem. K průchodu je nutná dobrá baterka a vhodná je přilba- lze zapůjčit u dolní stanice lanovky. Sestupuje se kolem skalních oken a uměle vytvořených jeskyní, krátce se také vychází do stěny hory. Po východu z tunelu jsme již lehce sestoupili zpět do sedla Falzarego.

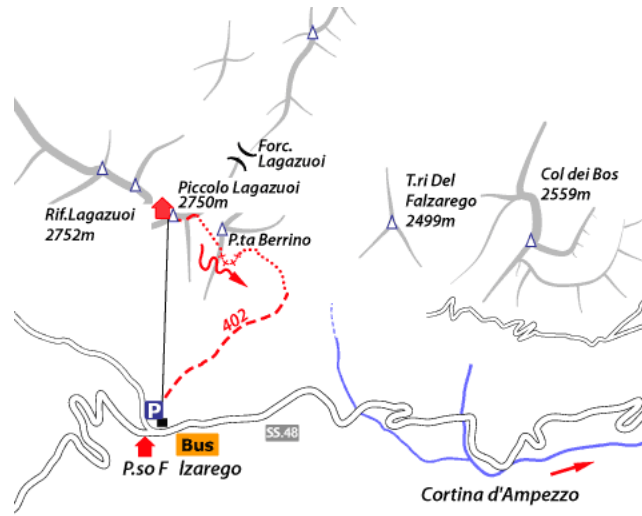
Průchod tímto tunelem je zcela ojedinělý v celých Dolomitech. Tunel je jedním z nejpozoruhodnějších děl vojáků za I. světové války a ukazuje na zručnost vojáků.

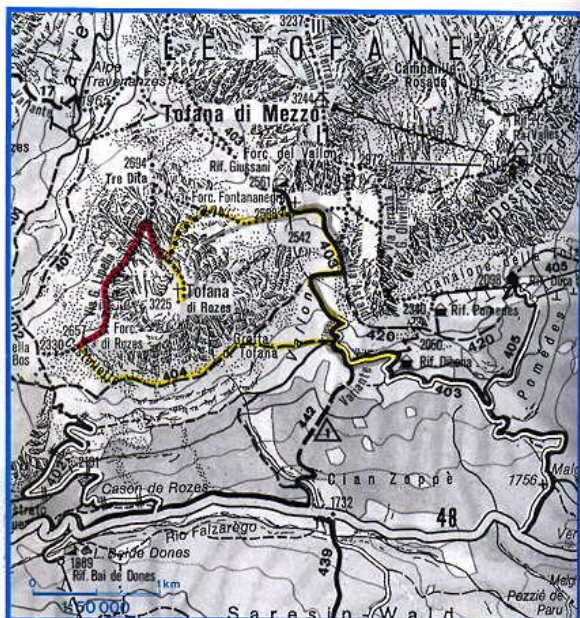

Dolní vchod do štoly

Alternativa:

Výstup: od chaty Rifugio Dibona, 2.050 m, se jde cestou č. 404 pod mohutnou jižní stěnou Tofana di Rozes, 3.225 m, k nástupu. Jde se kolem vojenských stanovišť z první světové války a projde se 800 m dlouhou štolou na sedlo Castelletto, 2.657 m. Odtud je nádherný pohled do údolí Travenanzestal a na skupinu Fanesgruppe. Odtud se traversuje za mírného stoupání po celé západní straně Tofana di Rozes, 3.225 m; cesta je zajištěna až k rozcestí, odkud je možné za špatného počasí sestoupit přes štěrbinu k chatám Rifugio Giussani, 2.561 m, (Rifugio Cantore) a Rifugio Dibona, 2.050 m. Zajištěná cesta pokračuje od rozcestí vpravo přes cca 300 m vysokou a kolmou severní stěnu, je však dobře zajištěna; jde se vzhůru až k pamětní desce Giovanni Lipelliho, kde se napojuje na normální cestu k severu. Po suti a sněhu, strmě vzhůru k vrcholu Tofane di Rozes, 3.225 m.

Sestup: po severních svazích vede značená normální cesta přes skalní stupně dolů k Rifugio Giussani, 2.561 m, a po cestě č. 403 zpět k Rifugio Dibona, 2.050 m.

Poznámka: jeden z nejkrásnějších vyhlídkových bodů Dolomit.

Tofana di Rozes od západu

30 Via ferrata Giuseppe Olivieri Tofana di Mezzo, 3.244 m (skupina Tofana)

Obtížnost: zvláště těžká zajištěná cesta
Výchozí bod: Cortina d'Ampezzo, 1.211 m - Rifugio Dibona, 2.050 m
Opěrný bod: Rifugio Dibona, 2.050 m
Výškové rozdíly: výstup: cca 1.200 m
 Zajištěná cesta: cca 800 m
Pochodový čas: výstup: Rifugio Dibona - Rifugio Pomedes - Punta Anna - Tofana di Mezzo, cca 5 hod
 Sestup: Tofana di Mezzo - Forcella del Foro („Bus“) - Rifugio Dibona, cca 3 hod
 Zajištěná cesta: cca 3 1/2 hod
Upozornění: tato zajištěná cesta patří k nejtěžším v Dolomitech. Ačkoliv je na vrcholu stanice lanovky, cesta vede skutečně vysokohorským prostředím.

Tofana di Mezzo od jihu

Via ferratou De Luca-Innerkofler - po stopách světové války

Via ferrata (něm. Klettersteig) neboli zajištěná cesta. Toto slovo ve mně už dlouho vyvolávalo touhu zkusit si na vlastní kůži i tento druh turistiky. Navíc miluji cestování a proto jsem ani chvíli neváhal, zda využít nabídku podívat se do italských Dolomit...

Autem jsme vyjeli od jezera Lago di Misurina (silnice z Cortina d'Ampezzo směrem na Toblach) k chatě Auronzo (2320 m n. m.; horská silnice je zpoplatněna mýtem). Odtud jsme pokračovali pěšky po zpevněné cestě pod jižní stranou masivu Tre Cime di Lavaredo kolem chaty Lavaredo (2344 m n. m.) do sedla Paternsattel (2454 m n. m.).

Zde jsme se "nasoukali" do postrojů a vyrazili směrem k vrcholu Paternkofel. Cesta začala asi dvěma krátkými štolami z l. sv. války a mírným stoupáním a jen lehce exponovaná pokračovala až do štěrbiny Gamscharte /Forcella dei Camosci/ (2650 m n. m.). Na této cestě se nám naskytlo několik hezkých výhledů opět na masiv Tre Cime. Ze štěrbiny jsme pokračovali již obtížnějším terénem na vrchol Paternkofel /Monte Paterno/ (2744 m n. m.).

Po pokochání se krásnými výhledy a zavzpomínáním na tyrolského horského vůdce Seppa Innerkoflera, který zde v roce 1915 zahynul při pokusu o dobytí italskými Alpini obsazeného vrcholu, jsme sestoupili zpět do štěrbiny Gamschart. Odtud jsme klesali suťovým žlebem a dlouhým válečným tunelem až k chatě Locatelli /Drei Zinnen-Hütte/.

Zde končí zajištěná cesta. Na chatu Lavaredo se lze vrátit po širokém pohodlném turistickém chodníku (silnici). Tuto možnost jsme využili i my při naší zpáteční cestě. Od chaty Lavaredo k chatě Auronzo jsme šli po stejné cestě jako ráno. (Celý okruh lze samozřejmě absolvovat i v opačném směru.)

Zážitek to byl fantastický a budu na něj ještě dlouho vzpomínat. Všem doporučuji! :-)

Neděle 24.8.

Ferrata Alpispitze - B/C, 520 m

Alpispitze (2628 m), Alpispitze a okolí, Wettersteingebirge, Německo
Garmisch-Partenkirchen

výstup	nástup	období	orientace
2 h / 520 m	30 min	i-XII	S,Z
chata	východisko	sestup	útvary, výška stěny
	Garmisch-Partenkirchen (709 m)	40 min	S stěna, 400 m
jištění - druh, kvalita	lano	vybavení	další vybavení

lana, kramle, kolíky kvalita: vynikající	není potřeba	helma ferratový set
---	--------------	------------------------

[charakter cesty](#)

Velmi kvalitně zajištěná zajištěná cesta. Drátěné lano, kramle, kolíky. V létě bez sněhu nenáročná, lze i v botaskách. Na začátku léta a na podzim mohou být sněhová pole. Za dobrých podmínek vhodné i s dětmi

[popis nástupu](#)

Z horní stanice lanovky Osterfelderkopf po cestičce směr Alpspitz Klettersteig pod severní stěnou. U rozcestníku doprava k viditelnému začátku ferraty, který lze sotva minout, cca 30 m od rozcestníku.

čas: 30 min

[popis sestupu](#)

Buď stejnou cestou zpět, nebo po suťovém východním úbočí, později po stupňovité skále lehkým lezením do velkého horního karu - Oberkar. Ten traverzujeme (zajištěno a značeno) ke srázům severní stěny. Tou přecházíme kvalitně zajištěnou cestou Nordwandsteig, částečně tunelem, k rozcestníku. Odtud cca 15 minut na stanici lanovky

čas: 40 min

[východisko](#)

Garmisch-Partenkirchen, 709 m

[popis příjezdu](#)

Od Mnichova do Garmisch-Partenkirchenu a dále na Grainau na parkoviště u údolní stanice lanovky Alpspitzbahn.

[popis cesty](#)

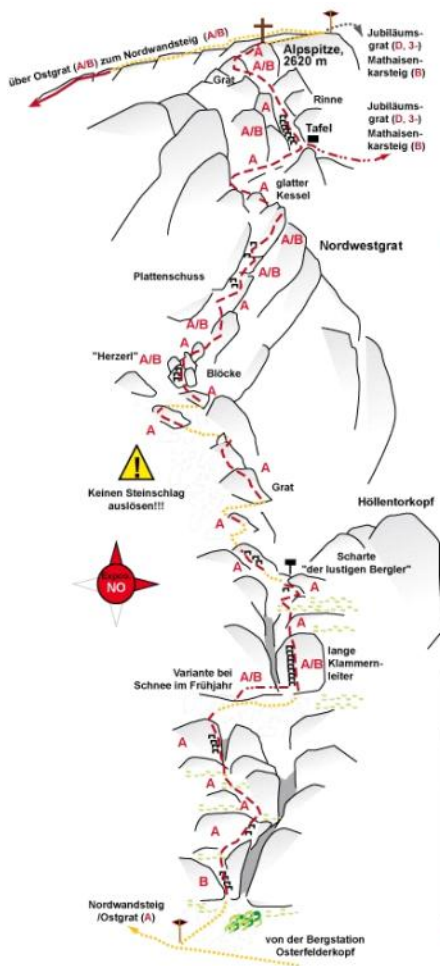
Lehká až středně těžká zajištěná cesta, za dobrých podmínek vhodná i pro děti. Krajinově vděčná s pěknými výhledy na oblast Zugspitze.

Velké množství kramlí a kolíků, drátěné husté kotvené lano skoro všude. Na jaře a na podzim nutné mačky a cepín, bývá tam led a sníh. Na začátku léta ještě bývají v některých místech sněhová pole a tomu je třeba přizpůsobit boty.

Ferrata začíná cca 30 m nad rozcestníkem řadou kramlí. Dál vedou lana, kramle, žebříky a kolíky pravým krajem severní stěny. Cca po hodině dorazíme na západní hřeben ve výšce 2500 m. Odtud částečně hřebenem, částečně jihozápadní stěnou k vrcholu. Lana perfektně vedou a není-li viditelnost pod 2 metry a lana pod sněhem, nelze cestu ztratit. V létě a za dobrého počasí bezproblémová záležitost, kterou lze absolvovat i s dětmi.

Nástup z údolí lanovkou [Alpspitzbahn](#) (15 min, 21 EUR tam a zpět, provozní doba 8:00 až 17:30), nebo pěšky (2,5 až 3 hodiny).

Alpinpitz Ferrata
Klettersteig

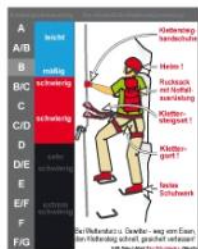
530 Hm
2,5-3 Std.

Diff: B

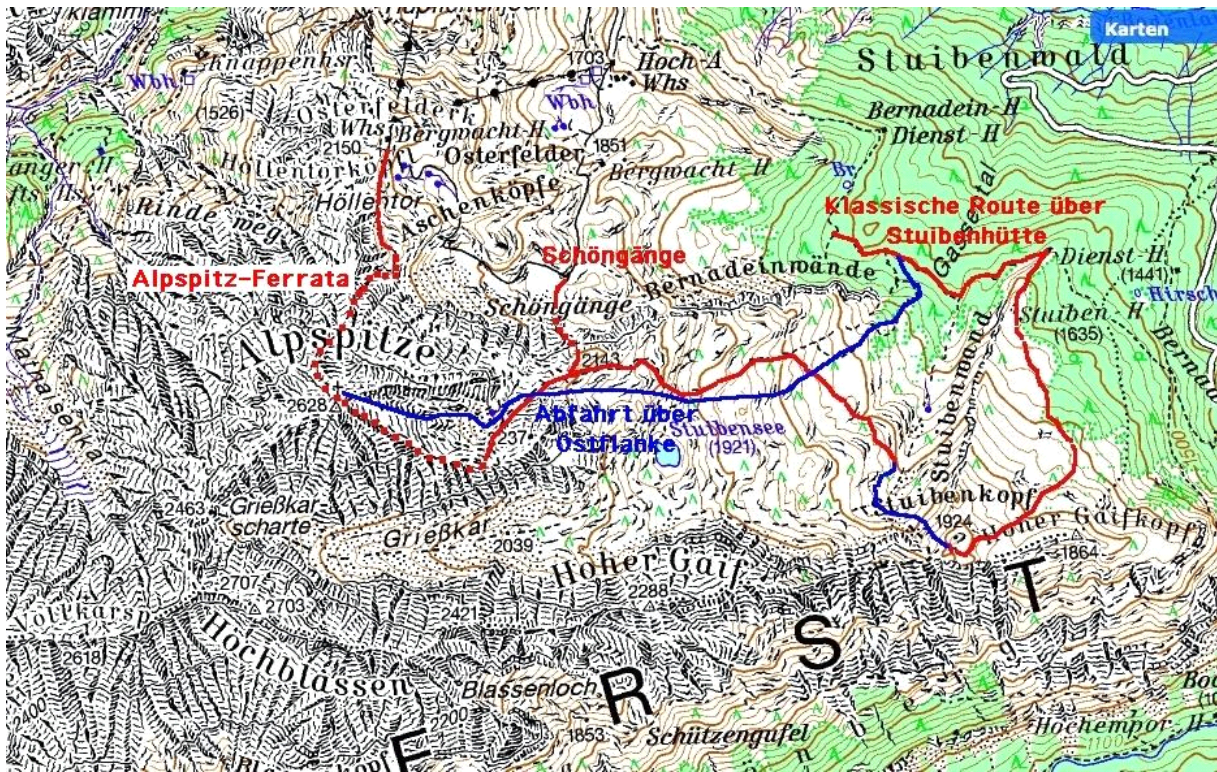
20 Min.

2 Std.

bergsteigen.com
Alpinverlag

Buchtipps: Klettersteigführer Österreich mit DVD-Rom. Infos: www.alpinverlag.at

Stání u lanovky Alpspitzbahn
 Am Kreuzeckbahnhof 12
 82467 Garmisch-Partenkirchen, Německo
47.471449, 11.061476

